

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

16-12-2022

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu un SBA nodaļa

Lasītprīeka elpināšana bibliotē

Sociālajos tīklos apspriež, kur paliek literatūras nozares finansējums – grāmatās vai rakstnieku "kafijās"

AIJA KAUKULĒ

Šogad par teju 150 tūkstošiem eiro pieaudzis Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) finansējums literatūras nozarei (685 267 eiro), taču, kā liecina VKKF regulāro projektu konkursos piešķirtā finansējuma pārskati, nodokļu maksātāju nauda tiek ne tikai jaunu grāmatu tapšanai un izdošanai.

Līdzās vienai no divām VKKF literatūras nozares prioritātēm – oriģināl-literatūras tapšanai un izdošanai – ir literatūras pasākumu norise reģionos, kurai šogad atvēlēti teju vairāk nekā 47 tūkstoši eiro, kas ir gandrīz četras reizes vairāk nekā pērn. Atsīrējot sīkāk, lielākoties finansējums piešķirts reģionu bibliotēkām pasākumiem, kuros rakstnieki, tulkotāji, ilustratori un citi ar literatūras procesu saistīti ļaudis satiek lasītāju.

Finansējuma summas bibliotēku pasākumiem augušas, jo beigušies kovīdlaika ierobežojumi, tāpat noticis kopējā finansējuma palielinājums, skaidro VKKF.

Tikmēr publiskajā telpā satraukumu par iespējamo nodokļu maksātāju naudas izšķiešanu bibliotēku rīkotajos rakstnieku un lasītāju tikšanās pasākumos paudis publicists, rakstnieks un sabiedrisko attiecību speciālists Jūrgis Liepnieks, liekot noprast, ka rakstniekiem tiekoties ar lasītājiem, VKKF finansējuma pašiem literātiem tiekot vismazāk, bet uz pasākuma rēķina nopelnot, piemēram, projektu vadītāji. "Atbildība projekta vadītājam. Gandrīz 100% tie ir cilvēki, kas nav no bibliotēkas, bet ar to kaut kā saistīti. Bijušie darbinieki, bibliotēkas vadības paziņas, pat radnieki. Summa, domāju, krievu lielāka par autora honorāru," cita starpā vietnē "Twitter" raksta J. Liepnieks. Tāpat, viņaprāt, piešķirtā finansējuma līdzekļi tiekot nevajadzīgi izlietoti dāvanām, puķēm, vakariņām, bet attālākās vietās – pat viesnīcām rakstniekiem. Bet varbūt šādi tiek izrauts finansējuma kumoss, ko varētu atvēlēt pašam rakstniecības procesam?

Vai tiešām šādi literāri pasākumi būtu lieka naudas izšķiešana, kur turklāt līdzekļi izkūp ar literatūru nesaistītos virzienos?

Aptaujājot reģionu bibliotēkas, rakstniekus un VKKF ekspertus, "Kultūrzīmju" rīcībā nenonāca informācija, ka literatūras tikšanās reizēs finansējuma saņemtu, piemēram, projektu vadītāji, vai arī tas tiktu izlietots citiem mērķiem, nevis atbildībā literātiem.

Literārā procesa daļa

Vai senā tradīcija – grāmatu autoru, ilustratoru tikšanās ar lasītāju – mūsdienās būtu jāuzskatītu kā komerciāli, tikai kā autoru reklāmas pasākums un, iespējams, nebūtu jāfinansē no "nodokļu maksātāju naudas"? Vai varbūt jāuzskatītu kā atskaiti, cik ienesīgi tas bijis? Kāds taču varētu arī teikt – tirgus ekonomikas apstākļos grāmata, šis autora darbs, tāds pat produkts kā maizes kukulis vien ir, un par to popularizēšanu vajadzētu rūpēties izdevniecībai vai autoriem pašiem, nevis smelt valsts kasē. Tomēr process ir plašāks, uzskata kultūras jomas pārstāvji, un nozīmē arī zudošu lasītprīeka elpināšanu.

"Rakstnieku tikšanās ar lasītājiem ir daļa no rakstnieka darba. Stipendiju apjomu jaunu darbu radīšanai tas neko neatņem, jo dažu autoru uzaicināšanai projektu apjomi nesniedz daudzus tūkstošus. Turklāt rakstnieks šajās atgriezeniskajās saistībās – ja tevī aicina, tad esi uz pareizā ceļa. Ja lasītāji nāk, uzdod jautājumus, komentē, tas ir ļoti nozīmīgs apbūses process grāmatu aprīti, lasīšanas popularizācijā," uzskata rakstnieks, Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētājs Arno Jundze.

"Gan autoru tikšanās ar lasītājiem, gan viņu piedalīšanās dažādos citos literāros pasākumos ir literārā procesa un lasīšanas veicināšanas sastāvdaļa, kam ir būtiska ietekme kultūrizglītībā un arī vispārējā izglītībā," "Kultūrzīmēm" teic VKKF padomes priekšsēdētāja Dace Blūke. Viņa arī uzsver: "Bez labām lasīšanas prasmiem nav iedomājama nevienas izglītības programmas īstenošana. To paredz arī Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam." Tikšanās ar autoriem ir viens no bibliotēku darbības veidiem – tā ir sena prakse, kas nav unikāla tikai Latvijā.

VKKF literatūras nozares prioritāte – literāri pasākumi reģionos, kas pēc būtības ir rakstnieku tikšanās ar lasītājiem, – ir lasīšanas veicināšanas aktivitātes, "Kultūrzīmēm" skaidro arī VKKF Literatūras nozares ekspertu komisijas vadītāja Inga Bodnarjuka-Mrazauska, norādot: "Dažādi pētījumi pierāda, ka lasīšanas veicināšana Latvijā ir ārkārtīgi kritiskā stāvoklī – ievērojami uzlabojumi pašlaik nav novērojami, un šie rezultāti ir ļoti satraucoši. Tas ir iemesls, kādēļ reģionu literāro pasākumu finansējums joprojām ir literatūras nozares prioritāte un, jādama, tāda būs arī nākamgad

IEVA LŪKA / LEVA FOTO

Reģionu bibliotēkas nav tikai grāmatu apmaiņas punkts, bet arī nozīmīgs kultūras un sabiedriskais centrs.

un tuvākajos gados. Nav noslēpums, ka šos pasākumus Latvijas reģionos primāri rīko reģionu bibliotēkas, tāpēc tas tiek atbalstīts prioritārā kārtībā."

Eksperte arī izceļ bibliotēku kā lokālu kultūras centru nozīmi: "Darbojoties organizācijā "Latvian Literature", mūsu unikālitate, ar ko parasti lepojāmies gan ārvalstīs, gan iekšzemes festivāliem, ir mūsu bibliotēkas, kas reizē ir arī kultūras centri. Tās reģionos ir primārā organizācija, kur lasītāji sastopas ar lasīšanu, grāmatu, autoru. Šobrīd citu formātu, kā decentralizētā varētu vēl vairāk veicināt lasīšanu un interesi par grāmatu, es neredzu. Protams, ir svarīgi dažādi festivāli, citi literāri pasākumi, tomēr tie ir liela mērā centralizēti. Taču, ja reģionos ir aktīva, darboties gribošā bibliotēka, tā maksimāli ir jāatbalsta."

Nauda – pēc bibliotēku pieprasījuma

Kā liecina VKKF finansējuma konkursu publiski pieejamā piešķiruma atskaitē, finansējuma summas literāriem pasākumiem atšķiras no projekta uz projektu, bibliotēkai no bibliotēkas. Vienai bibliotēkai tie var būt divi simti eiro, bet citai – divi tūkstoši un pat vairāk. "Piešķirtais finansējums atkarīgs no tā, cik pretendentu piesakas konkursā. Ir bibliotēkas, kas piesakas ar veselu gada programmu, piemēram, Ventspils bibliotēka, Jūrmalas bibliotēka – tad finansējums ir lielāks, taču viņi nenāk atkārtoti uz citiem konkursiem. Taču ir arī tādas bibliotēkas, kas salasa

"pa bišķitīn", skaidro I. Bodnarjuka-Mrazauska.

Kopējais finansējums ikgadējos konkursos reģionu bibliotēkām, biedrībām, kas organizē satikšanos ar literātiem, VKKF literatūras nozarē nav iezīmēts konkrēti. "Tadu precīzu kvotu bibliotēku pasākumiem literatūras nozares projektu konkursos nav, jo skatāmies, cik un kas vispār pieņem kvalitāti un projekta būtību," teic I. Bodnarjuka-Mrazauska. Viņa uzsver: "Nav tā, ka atbalsta visus pēc kārtas. Projektus noraida, ja tie neatbilst nolikumam vai ir pārāk vāji."

Kuru rakstnieku aicināšanu atbalstīt un kuru – ne jeb kādi ir kritēriji, lai izvēlētos atbalstīt vienu vai otru projektu, rakstnieku? "Mēs, protams, gribām, lai bibliotēkas tiktu aicināti tiešām augstvērtīgu literatūru darbu autori, bet ir jāskatās arī no otras puses – ja vēlamies veicināt lasīšanu, tad ir svarīgi, lai cilvēks vispār lasa. Bibliotēkas skatās uz tiem autoriem, kurus pie viņiem lasa, un viņus arī cenšas aicināt. Ir bibliotēkas, kuras patiešām godprātīgi cenšas aicināt literāru darbu autorus, bet ir tās, kas saprot, ka viņi reizēm ir autori, kurus varbūt nelasa tik daudz, un tie nesapulcinās auditoriju. Iespējams, tur ir, piemēram, lasītāju klubīšs, kas izteicis konkrētas vēlmes satikt konkrētus autorus, runāt par konkrētām tēmām. Kā konkursu pieteikumu vērtētāji cenšamies noteikt, lai nav viena vai otra galejība. Piemēram, ja nav neviena literārā darba autora pieteikuma, tad, visticamāk, finansējumu nepiešķir."

Kurš pelna literārajās tūrēs?

"Lai gan literatūras nozares projektu konkursu nolikuma tas nav atrunāts, projekts finansējums tiek piešķirts tikai vienai pozīcijai – autoratlīdzībai tiem autoriem, kuri brauc tikties ar lasītājiem. Tas šobrīd ir no 120 līdz 200 eiro pirms nodokļu nomaksas. Cenšamies ievērot vienlīdzības principu – skatāmies, lai summa autoriem ir vienāda. Atlīdzību summa pirms diviem gadiem bija mazāka, tagad tā, ņemot vērā izdevumus, protams, ir palielinājusies, tomēr ir skaidrs, ka autori, dodoties ciemos pie lasītājiem, bagāti nekļūst," skaidro I. Bodnarjuka-Mrazauska.

Salīdzinājumā ar Rietumeiropas valstīm, kur rakstnieki pēc grāmatu izdošanas dodas literārajās "tūrēs", Latvijas situācija šajā ziņā vēl ir vairāk nekā pieticīga. "Lielbritānijā, Vācijā, Francijā rakstnieku literāri ceļojumi, tikšanās ar lasītājiem nereti jau ir iekļauti līgumā ar izdevniecību. Nenoliedzami, ka šajās valstīs kopējā finansiālā situācija ir labāka un institūcijas var atļauties par to maksāt. Paši piedzīvojam, ka, piemēram, 2018. gadā skolu un universitāšu tīkls Lielbritānijā šādi uzaicināja un izvadāja Latvijas autori Luīzi Pastori, bet diemžēl pie mums tas isti nestrādā. Pie mums skolām un bibliotēkām bez VKKF finansējuma nav, ko par to samaksāt. Jo vajadzīga pašvaldības atbalsta bieži nav."

"Lielākoties finansējums aiziet autoratlīdzībām un tehniskajam nodrošinājumam. VKKF konkursos pilnīgi neieņem nepiešķir naudu kūkam un kafijai rakstniekiem. Par to

var pārliecināties ikviens – atskaites par projektiem ir skrupulozas, salīdzinot, piemēram, ar fondiem Skandināvijā, kur bieži tiek prasīta tikai satura atskaitē un pierādījums, ka pasākums ir noticis, VKKF prasa ļoti stingras atskaites par finansējuma izlietojumu ar čekiem un maksājumu uzdevumiem," piebilst D. Blūke.

Nepatīkami pārsteigti par pārmetumiem, ka, rīkojot literātu tikšanās ar lasītājiem, nopelnot "projektu vadītāji", ir reģionu bibliotēku pārstāvji. "Honorārs autoriem ir vienīga lieta, ko lūdzam VKKF," Kultūrzīmēm" uzsvē Kuldīgas Galvenās bibliotēkas vadītāja Daina Girvaite. "Kultūrkapitāla fonda atbalsts ir ārkārtīgi nozīmīgs, jo bibliotēka ar savu budžetu nevar atļauties noorganizēt šādas tikšanās, tāpēc ikreiz, kad kāds no projekta pieteikumiem tiek apstiprināts, esam ļoti laimīgi. Projektus rakstām gan Kuldīgas galvenajai bibliotēkai Kuldīgas pilsētā (šogad notikušas 14 tikšanās, turpmāk ciklā "Hei, rakstnieki, esmu tavās lasītājs!" Kuldīgas novada lauku bibliotēkām paredzētas 11 tikšanās. – A. K.), gan Skrundas pilsētā, gan arī lauku bibliotēkām Kuldīgas novadā, un to rakstīšana ietilpst darba pienākumos – papildu samaksu nesāņem nedz bibliotēkās, nedz tiek nolīgti, piemēram, pasākuma moderatori, jo mūsu bibliotēkas speciālisti paši ir ļoti profesionāli šajā ziņā," skaidro D. Girvaite. Viņa norāda, ka par vienu tikšanos literāris saņemot 120 līdz 140 eiro pirms nodokļu nomaksas, atbildībā iekļauti arī transporta izdevumi, kas tālāk dzīvojošiem autoriem nereti neesot mazi. "Kad uzrunājam rakstniekus, jautājam, vai viņi vispār

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 14-12-2022

ku saietos

būtu ar mieru braukt uz Kuldīgu vai Kuldīgas novadu, iepazīstinām ar atlidzības apmēru, un lielākā daļa piekrit, lai gan ir arī tādi, kas teic, ka ir par maz. Skaidrs, ja rakstnieks brauc tālāku ceļu, tad liela daļa no atlidzības var aiziet ceļa izdevumos. Aicinām arī jaunus autorus, jo mums ir svarīgi, lai sabiedrība iepazīstos arī ar viņiem, un uzsveram, ka dodam viņiem platformu par sevi pastāstīt, tāpēc naudas lieta viņiem nereti nav tik svarīga," skaidro D. Girvaite.

Kuldīgas bibliotēkas vadītāja arī atklāj, ka lielākā daļa šādu tikšanās apmeklētāji ir seniori, tāpat īpaša auditorija ir skolu jaunatne un mazie bērni: "Pēc pandēmijas apmeklētība bija ļoti maza, tomēr process ir atsācies. Saprotams, tikšanās ar pieprasītākajiem autoriem, piemēram, Gunti Bojāru, Andri Kalnozolu, ir ļoti apmeklētas. Latviešu oriģinālā literatūra ir jāmīl, jāsaudzē, un par to ir jā rūpējas, jo latviešu literatūras lasītāju ir maz, tāpēc reizēm interese ir jārada, kamēr uz ārzemju autoriem stāv rindas. Ja lauku cilvēkam rakstnieks piebrauc klāt, pastāsta par sevi, tas ir ļoti vērtīgi."

VKKF līdzekļi ir būtisks atslogojums pašvaldību budžetam, norāda Gulbenes novada bibliotēkas direktore Sabine Jefimova. "Rakstām projektus, lai veicinātu oriģinālā literatūras izpratni sabiedrībā un iepazīstinātu cilvēkus ar autoriem, lai viņi saprastu, ka visi esam vienlīdzīgi un autori nav no citas pasaules." Ari S. Jefimova apliecinā, ka VKKF projektu konkursos iegūtais finansējums paredzēts tikai autoriem. "Protams, vienmēr gribas atstāt labu iespaidu par iestādi, tad iegādājamiem nelielu suvenīru vai ziedus, bet tas nav par projekta līdzekļiem." Autoru honorāru prasības gan atšķiroties – kāds gatavs braukt par degvielas izdevumu atmaksu, cits, varbūt populārāks un noslogotāks, vēloties lielāku samaksu. "Atlidzību summas Gulbenē tomēr nepiedāvā lielas – ap 100 līdz 200 eiro. "Šo tikšanos pieņemums ir acīmredzams – pēc tām palielinās grāmatu izsniegumu skaits, aug interese par konkrēto autoru. Īpaši mazās lauku bibliotēkas ir nozīmīgs kultūras un sabiedriskais centrs, un uzturēt šos procesus ir mūsu pamatdarbs."

Ziedus nes lasītāji

"Lasot pārmetumus rakstniekiem un bibliotekāriem, kuri nelietderīgi tērējot valsts naudu pašakumos, tiekoties ar lasītājiem, nezīnu, smieties vai raudāt," "Kultūrzīmēm" teic rakstniece Monika Zile. "Uz bibliotēkām braucu gadu gadiem, bet nekad mūžā neesmu tur redzējusi rakstniekiem klātus galdus, rautus vai dāvanas. Projekta organizētājs ir tas pats bibliotekārs, kurš to dara par savu algu un neko papildu nepelna. Vienīgo reizi 20 eiro viesnīcai dabūju vēlā vakarā Liepājā, kad pēc pasākuma vairs netiku mājās. Reizēm bibliotekāres uzvāra kafiju pieklājības pēc, reizēm pašas bibliotekāres vai kāds no lasītājiem sarūpē kādu cepumu, reizēm pašvaldība kādu eiro iedevusi ziediem, bet cilvēki nes puķes no saviem dārzkiem: tulpes un narcises pavasaros, mārtilprozes – rudenos. Atlidzību rakstniekam šādās tikšanās reizēs neuzskatu par būtisku ieņēmumu. Ja jābrauc tālāk uz vietu, kur nav sabiedriskā transporta – reizēm pat savi divsimt kilometri vienā virzienā, tad pati sežos pie stūres un degviela iziet vismaz puse no paredzētās atlidzības. Tērēju savu laiku, visu dienu, patiesībā pat vairāk, jo pasākumam ir jā sagatavojas."

Uz pārmetumu, ka šādi izlietots VKKF finansējums neveicina literāru darbu radīšanu, rakstniece atbild: "Izcilo darbu radīšanai ir citi Kultūrkapitāla fonda projekti. Šajā gadījumā tā ir lasīšanas paraduma uzturēšana, kas ir kultūras procesa sastāvdaļa, un tai ir vajadzīga motivācija. Tiekoties ar rakstniekiem, grāmata ir arī iegāsts sanākt kopā, spriest par aktualitātēm – bibliotēka mūsdienās nav tikai grāmatu apmaiņas punkts, tai ir arī sociāla darba funkcija."

"Šis tikšanās process vajadzīgs arī tad, ja uz to atnāk pavisam neliels cilvēku skaits," uzskata Arno Jundze. "Mēs braucam arī uz ļoti mazām vietām, kur nekas cits nenotiek un grāmatnīca nav tuvāk par 50 kilometriem. Ja uz manu dzimto vietu atnāk desmit cilvēki, tas jau ir ansāls. Tomēr tā ir kultūra, process, un ir jābrauc visur, kur tevi gaida – tas ir dzelzains noteikums." **KZ**

■ UZZIŅA

VKKF regulāro projektu konkursa finansējums literatūras nozarei 2020.–2022. gadā

Gads	Summa kopā EUR	Tikšanās ar rakstniekiem reģionos, EUR
2020	489 194	17 198
2021	537 898	12 756
2022	685 267	47 224

Avots – VKKF

SKANDINĀS PASAULĒ LIELĀKO KOKLI

◀ **LATVIJAS** Nacionālās bibliotēkas ātrijā 15. decembrī plkst. 15 tikai 15 minūtes skanēs pasaulē lielākā kokle, kas ar savu neatkārtojamo skaņu un iespaidīgiem izmēriem pārsteigusi tautas mūzikas instrumentu ekspertus – etnomuzikologu Valdi Muktupāvelu un Latvijas slavenākos koklētājus Laimu Jansoni, Latvīti Čirsi un Ansi Jansonu. Dižkokli un tās mazākās māsiņas Ziemassvētku ieskandināšanā spēlēs Malvīne Mantiniece, Rozīte Katrīna Spīča, Dzintars Lipors, Zane Sņikere un Dzintars Jēkabs Spīčs. Dižkokli 1947. gadā izgudroja Eduards Krauksts, bet kopiju 2022. gada februārī izgatavoja kokļu meistars Rihards Valters. Iepriekš dižkokle skanējusi *Dižkokles daudzinājumā* Rīgas Latviešu biedrībā, Brīvdabas etnogrāfiskajā muzejā, Tautas muzikantu svētkos Barkavā, pasaules koklētāju koncertā Kocēnos un valsts svētku koncertā Kamardē.

Avots: Diena

Datums: 14-12-2022

Novada bibliotēkas saņēmušas vērtīgu grāmatu dāvinājumu

Latvijas Nacionālā bibliotēka 2019. gadā aizsāka projektu „Vērtīgo grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām”. Programma īstenota, pamatojoties uz Latvijas Kultūras ministrijas izstrādāto rīcības plānu Covid-19 sekū likvidēšanai. Arī Talsu novada bibliotēkas ir iesaistījušās projektā un jau trešo gadu grāmatas saņem ar valsts atbalstu.

Apkopojot reģionu galveno bibliotēku un Latvijas Neredzīgo bibliotēkas iesniegto informāciju grāmatu iepirkumā 2022. gada 2. posmā publisko bibliotēku vajadzībām, tika iegādātas

225 nosaukumu grāmatas – 8852 eksemplāros no 28 izdevējiem. No kopējā grāmatu skaita visā republikā 67% ir oriģināl literatūra, 33% tulkojumi. Pēc tematikas un izdevumu veida 39% ir daiļliteratūra, 23% literatūra bērniem, 11% – memoāru un dokumentālā literatūra, 10% populārzinātniskā literatūra. Vi-

dēja vienas grāmatas cena ir 11,30 eiro.

Talsu novada publiskajās bibliotēkās 2022. gada 1. posmā saņemtas 392 grāmatas par 4100,59 eiro.

Talsu novada publiskās bibliotēkas 2. posmā saņēma 346 eksemplārus par summu 4138,51 eiro. 208 grāmatas jeb 60% ir daiļliteratūra, bērnu literatūra ir 70 grāmatas jeb 20%, sabiedriski politiskā literatūra ir 32 grāmatas jeb 9%, pārējās 36 nosaukumu grāmatas sastāda 10%.

Aida Arhipova

Avots: Talsu Novada Ziņas

Datums: 2022, decembris

Ropažu novada bibliotēkās "Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām 2022"

Pateicoties LNB Bibliotēku attīstības centra izstrādātajai un Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstītajai programmai "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām", šogad divas reizes lasītāji saņemuši grāmatas, kuras finansētas no valsts budžeta līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem.

Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar bibliotēku, literatūras un grāmatizdevēju jomas ekspertiem tika sagatavojusi iepirkamo grāmatu sarakstu. Rudens periodā sarakstā tika iekļautas 226 grāmatas no 28 izdevniecībām – 57% (151 nosaukums) oriģinālliteratūras un nozaru literatūras izdevumu; tulkojumi 43% (115 nosaukumu).

Ropažu novada pašvaldības bibliotēkām piešķirtā naudas summa 2022. gada 2. posma grāmatu iegādei kopā ir 934,57 EUR, katrai bibliotēkai 133,51 EUR. Programmas ietvaros katrai bibliotēkai, veidojot savas kolekcijas, tās saturs atšķiras. Ulbrokas bibliotēkas krājums ir papildināts ar akadēmiskās un profesionālās literatūras daļu. Interesenti atradīs grāmatu, kas vēsta par seniem notikumiem Rīgā (1900–1921), ne tikai skatot vizuālas liecības – senas pastkartes vai fotogrāfijas, bet aprakstot arī savam laikam zīmīgu personu vēstījumu un notikumus. Harija Tumana "Antīkie tēli Rīgas ielās" sniegs akadēmisku skaidrojumu par māju fasādēm galvaspilsētā, kā izrādās, turpat katrā ēkā var ieraudzīt kādu antīku tēlu, simbolu vai dekoru. Latvijas kultūrpolicies lepnums, tostarp saglabātais radošais mantojums, apzināts izdevumā "Purvītis", sastādītāja Laima Slava. Publicējumu papildina Kristiānas Ābeles pētījums "Ainava ar gleznotāju" par Vilhelma Purvīša dzīvi un darbību mākslā.

Latviešu oriģinālliteratūras klāstā

Lindas Šmites romāns "Ne tikai Staburaga bērns Valdis", kā arī Anitas Rožkalnes monogrāfija par Gundegu Repši "Brīvie vektori". Tulkotās literatūras piedāvājumā – viens no spilgtākajiem prozas darbiem Igaunijā. Rakstnieces Lēlo Tungalas autobiogrāfiskais un dziļi personiskais stāsts "Biedrs bērns" – otrā un trešā grāmata. Gerija R. Renāra un Mihaila Naīmes grāmatās ar iejūtību, sapratni un mīlestību – par garīgās literatūras jautājumiem.

Ulbrokas bibliotēka priecāsies satikt savu lasītāju jau tagad – teiksmaini apcerīgajos ziemas mēnešos. Iespējams, lai sagatavotos pavasara trauksmei, vasaras tveicei un rudens daudzveidībai. Uz tikšanos pētnieciskos lasījumos.

Daiga Brigmane,

Ulbrokas bibliotēkas vadītāja

Saņem jaunas grāmatas

Šajā nedēļā Ventspils bibliotēka saņēma projekta *Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām* šī gada 2. posma grāmatas. Grāmatu iepirkumā mūsu pilsētas bibliotēkas saņēmušas 48 eksemplārus 667,41 eiro vērtībā, savukārt 13 novada bibliotēkas iepirkumā saņēmušas 157 eksemplārus par 1735,93 eiro. Apkopojot reģionu galveno bibliotēku un Latvijas Neredzīgo bibliotēkas iesniegto informāciju, programmas 2. posmā bibliotēku vajadzībām tika iegādāti 8852 eksemplāri no 28 izdevējiem. Vidējā vienas grāmatas iepirkuma cena ir 11,30 eiro. Programma *Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām* ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstrādāta un realizēta programma, ko finansē Kultūras ministrija.

Avots: Vents Balss

Datums: 02-12-2022

Avots: Tēvzemīte

Datums: 09-12-2022

Laikraksts, kas nosauca

◆ Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā līdz 25. janvārim aplūkojama latviešu preses

GAITIS GRŪTPS,
«ZEMGALES ZINĀS»

Ar svētbrīdi Svētās Anas baznīcā un plašiem pasākumiem jau kopš 5. janvāra Jelgavā un citviet Latvijā tiek atzīmēts fakts, ka 1822. gada 5. janvārī Jelgavā mācītājs Kārlis Frīdrihs Vatsons sāka izdot pirmo laikrakstu latviešu valodā «Latviešu Avīzes». Par godu šai jubilejai pirms nedēļas Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā notika Latvijas Nacionālās bibliotēkas rīkota starptautiska konference, kurā piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pārstāvji.

Piektādaļa gada algas par avīzes abonementu

Vēl līdz 25. janvārim Jelgavas vēstures un mākslas muzeja izstāžu zālē ir atvērta izstāde «Latviešu Avīzes» 200: ceļā uz mediju sabiedrību», kuras saturs autore ir Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes profesore Vita Zelče. Savā konferencē ziņojumā profesore uzsvēra, ka laikraksta dibināšana, kaut tā notika Krievijas impērijas spaidu apstākļos, saistās ar latviešu nācijas un tālāk jau nacionālas valsts dzimšanu. «Laikraksta misija ir savest kopā cilvēkus, piedāvāt tiem vienas sarunu tēmas, vienotu pagātnes un nākotnes redzējumu, kā arī kopt valodu.»

Runājot par «Latviešu Avīžu» darbības saimniecisko pusi, profesore minēja, ka laikraksta abonements maksāja divus rubļus. Tolaik muižas kučiera gada alga, neskaitot uzturu, bija desmit rubļu. Dažs saimnieks krogā nodzēra vairāk. Par izdevēja gudrību liecina tas, ka administratīvi tika panākts, ka «Latviešu Avīzes» abonēja pagastiesas Zemgalē, Kurzemē un Vidzemē (Latgalē, kas ietilpa Krievijas impērijas Višņevskas guberņā, «Latviešu Avīzes» izplatījās tikai 20. gadsimta sākumā). Laikraksts arī publicēja pagasta tiesu nolēumus. Latvieši un tiesāšanas bijuši nadzīgi kā neviena cita tauta, konferences kafijas pauzē «Ziņām» paskaidroja Latvijas Universitātes Latvijas Vēstures institūtu pārstāvošā vēstures zinātņu doktore Lilīta Vanaga, kas referēja par laikraksta pirmo redaktoru K. F. Vatsonu.

Latviešu nedraugs Šulcs daudzkrāsoja avīzes tirāzu

Redaktors K. F. Vatsons, izdodot laikrakstu, nepārtrauca kalpošanu Lestenes draudzē, turklāt kopā ar sievu Agati ģimenē izaudzināja astoņus savus un vēl vairākus pieņemtos bērnus. Zīmīgi, ka Matias Frīdrihs Vatsons, Kārļa

VĒSTURNIECIE LILĪTA VANAGA: «Vai dažas 19. gadsimta sākuma literāta Kārļa Frīdriha Vatsona savulaik izteiktās domas par latviešu izglītību, valodas nozīmi, vēsturi, mentalitāti arī pēc divsimt gadiem, kaut ar citiem uzsvāriem, joprojām ir saglabājušas aktualitāti?»

FOTO - KRISTIĀNS LUHAERS

LATVIJAS UNIVERSITĀTES profesore Vita Zelče: «Visai bieži Latvijas vēsturē «Latviešu Avīžu» vērtējumam tiek izmantots vienpusīgs apzīmējums «reakcionārs izdevums».»

Frīdriha tēvs, rakstīja Jelgavā jau agrāk iznākošajai vācu avīzei. Diemžēl 1826. gadā, četrus gadus pēc avīzes pirmā numura iznākšanas, tikai 48 gadu vecumā K. F. Vatsons aizgāja mūžībā. Viņa darbu pārņēma citi vācu luterāņu mācītāji, no kuriem V. Zelče īpaši izcēla Rūdolfu Šulcu. Nacionālās preses vēsturē viņš iegājis kā ie-

tekmīgs, taču reakcionārs vīrs, kas vērsās pret jaunlatviešu laikrakstiem «Mājas Viesis» un «Pēterburgas Avīzes», tostarp izcīlta tautas darbinieku Krišjāni Valdemāru. Krievijas impērijas apstākļos R. Šulca politiskās cīņas metodes bija zemiskas. Par «Pēterburgas Avīzēm» – četru lapu laikrakstu četru tūkstošu eksem-

KĀRLIS FRĪDRIHS VATSONS
izdeva laikrakstu, ko bija parocīgi lasīt skatu gaismā.

plāru tirāžā – sūdzēts pat cāram (no profesores V. Zelčes ziņojuma). Taču paradoksāli, ka R. Šulca redaktora darbības laikā, kas sākās 1849. gadā, «Latviešu Avīžu» tirāža un abonentu skaits palielinājās no 200 līdz 4000. Profesore V. Zelče to skaidroja ar visai konservatīvo sabiedrību, kurai tautas atmodas centieni sākotnēji nebija pa prātam. Laikraksta popularitāti sekmēja arī 1854. gada holēras epidēmija Jelgavā, Kriemas karš un lasītprātēju pieau-

gums latviešu vidū. Tiesa, augot tirāžai, arī abonementa maksa jau bija nolaista zemāka. Ar skumju nožēlu V. Zelče uzlūko «Latviešu Avīžu» nobeigumu 1915. gadā. Tieši pēdējos divos gados laikraksta izdošanu pārņēma izcilais uzņēmējs Jānis Bisenieks. «Latviešu Avīzes» pirmās drosmīgi pārgāja uz jauno latviešu orfogrāfiju jeb drukā. Taču šo attīstību izbeidza Pirmais pasaules karš, vācu okupācijas laiks.

«Jaunāko Ziņu» nodevībai sekoja okupācija

Tomēr vēl aizvien «Latviešu Avīzes» paliek vēsturē kā visilgāk izdotais latviešu periodiskais izdevums. Tās iznāca 94 gadus. Mūsu kaimiņiem igauņiem un lietuviešiem līdzīga preses izdevuma nav. Humanitāro zinātņu doktors no Lietuvas Dangirs Mačulis, kas uzrunāja konferences dalībniekus latviski videoformātā, minēja, ka «Latviešu Avīžu» piemērs iedvesmoja brāļu tautu izdot savu nacionālo presi. Tā tapa par spīti Krievijas cara noteiktajam latīņu drukas aizliegumam, kas Lietuvā bija līdz 20. gadsimta sākumam. Savukārt filozofijas zinātņu doktore no Tallinas Ave-

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 13-12-2022

mūsu tautu vārdā

es sākotnei veltīta izstādē

Ār pasaules atbalsis «Latviešu Avīzēs»

No Jelgavas bibliotēkas darbinieces un novadpētnieces Andras Pootas uzstāšanās

«Latviešu Avīzēs» pirmajā desmitgadē ziņas no ārzemēm galvenokārt parādās pārpublicētas no vācu avīzēm un ar zināmu laika nobīdi.

Pavisam tieša un nepatīkama tālu zemju ietekme ir lopu sērga, kas «Viskaļu muižā pie Jelgavas ievazāta no Ukrainas žīdu lopiem». Sērga skārusi ne tikai lopiem, bet arī cilvēkus, par ko avīzē vēsti 1827. gada rudenī un ziemā.

1828. gadā parādās ziņas par krievu-turku militāro konfliktu. Tāpēc avīzē sniegti apraksti par pašiem turkiem, kur tādi ir, kas viņi ir, no kurienes cēlušies, kāda ir viņu ticība, un tikusi pat uzslava Rīgas labajiem darbiniekiem.

1831. gadā ir vēstis par sacelšanos pret Krievijas impērijas spaidiem Polijā. «Latviešu Avīzēs» izsaka nosodījumu neprātīgajiem dumpiniekiem, kam Dieva priekšā «ak, kā būs jāatbild, dziedot slavas dziesmas krievu ģenerāļiem».

Publicētas ziņas par zinātnieku izgudrojumiem. 1823. gada

marša numurā lasām, ka 74 gadu vecumā miris baku vakcīnas izgudrotājs ārsts Dženners. Nākamajā numurā seko ziņas par baku vakcīnas noderīgumu un kas notiek, ja no vakcinēšanās izvairās. Piemēram, Francijā kādā vakcinācijas pretinieku apdzīvotā pilsetīnā miruši pīcsmint un vairāk ļaunū. Pie zinātnes un tehnikas sasniegumiem 1826. gadā aprakstītas «dampkuģu» jeb tvaikoņu satiksmes priekšrocības linijā starp Hamburgu un Londonu. Avīzē tiek pausta cerība, ka tas būtu labs laika un naudas ietaupījums arī vietējos apstākļos. Pirmais tvaikonis no Rīgas gan pieņāk tikai 1844. gadā.

1823. gadā avīzē lasītāji tiek iepazīstināti ar Indijas atraitņu dedzināšanas baismām – tas notiek, neraugoties uz angļu misionāru pašreizējā rīcību. Tajā laikā aprakstīta arī franču aristokrātu problēma. Proti, augstā dzimusi māte pati savu bērnu nebaro, bet nodod zemākas kārtas zīdītāju aprūpē. Tad pie bērna atpakaļņemšanas gadās tā, ka

aristokrāti vairs nezina, kāds izskatās viņu bērns.

Stāstot par dzīvi Vācijā, aprakstītas savdabīgas zemnieku lūstes jeb vecmeitu ūtrupe, kad ciema puīši pa vienai izsola neprecētās meitas. Vai nosolīta meita pūšim jāaprec? Nē. Bet solīta nauda gan vakarā tiek kroģa nodzerta, un meita pūšim visu gadu jādāncina un jāpādāvina. Pēdējais atceļams

vienīgi tad, ja rudenī šī meita tiek izprecināta istajam.

1830. gadā publicēta ziņa par franču rekrūsiem, no kuriem lielākā daļa ir analfabēti. Pēc divdesmit gadiem vairs nebūšot neviena rekrūša, kas nemācētu lasīt.

Vairākkārt aprakstīts brandvīna radītājs posts. Skandināvijas valstīs to apkarot ar bargiem nau-

das sodiem un aizliegumiem leņemt vadošus amatus. Vai Kurzemē arī nevajadzētu ko līdzīgu lemt, tiek jautāts lasītājiem. Pamācībā aprakstīts atgadjums Hamburgā, kur «pretzēršanas biedrības» dibināšana beidzas ar grautiņu un brandvīna slavināšanu. Bet nākamajā gadā par to nāk Dieva sods. Visticamāk, tiek minēts ugunsgrēks šajā pilsētā 1842. gada 5. – 8. maijā, kad izdeg trešdaļa pilsētas. Dzertuvju skaits tad samazinās par divām trešdaļām. Taču alkohola atturības biedrība izaug līdz vairākiem tūkstošiem. Jelgavā gan pirmie atturības pulciņi rodas tikai 1890. gadā.

A. Poota saskatījusi, ka no 1822. līdz 2022. gadam Jelgavā iznākuši ap 220 latviešu periodiskie izdevumi, no kuriem lielākā daļa ir analfabēti. Pēc divdesmit gadiem vairs nebūšot neviena rekrūša, kas nemācētu lasīt.

Vairākkārt aprakstīts brandvīna radītājs posts. Skandināvijas valstīs to apkarot ar bargiem nau-

MĀRTIŅŠ MINTAURA,
Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbinieks, konferences moderators.

SARMĪTE ĒLERTE
aicināja «Delfus» uzņemties atjaunot preses balles tradīciju.

KRISTĪNA PAPULE,
Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbiniece, uzskata, ka «Latviešu Avīžu» simtgades jubileja veicināja diskusijas par preses brīvību un masu mediju lomu sabiedrībā.

GUNDARS LĪCIS,
Latvijas Preses izdevēju asociācijas vadītājs, šoreiz klusēja.

Mateusa minēja, ka pirmais periodiskais populārzinātniskais nedēļraksts latviešu un arī igauņu valodā, kas iznāca vēl gadus piecdesmit pirms «Latviešu Avīzēm», bija Pēteris Ernsta Vildes izdots laikraksts «Latviešu Ārste» un «Luhhnikke oppetus» («Isa rokasgrāmata» – igauņu val.).

Kaļijas pauzē, spriežot par laikrakstu un mediju atbildību, V. Zelče minēja, ka lielākā nodevība Latvijas preses vēsturē ir populārā laikraksta «Jaunākās Ziņas» pārešana Kārļa Ulmaņa autoritārās diktatūras pusē. Tolaik politiskās partijas un sabiedrības viedokļu līderi jeb «lasošā tauta» nepretojās demokrātijas zaudējumam.

Preses ballēm vajag turpināties
Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbiniece Kristīna Papule runāja par «Latviešu Avīžu» simtgades jubilejas svinēšanu 1922. gadā. Arī toreiz tika sarīkota izstāde, svinīga sapulce, kurā uzstājās Valsts prezidents Jānis Čakste un vēl piecdesmit sabiedriski nozīmīgas personas. Bet pašā nobeigumā notika Preses balles, kas kļuva par tradīciju pirmskara Latvijā. Šo tradīciju pat mēģināts atjaunot laika posmā no 1992. līdz 1996. gadam. Pēc K. Papules domām, «Latviešu Avīžu» simtgades svinības netieši rosināja arī to, ka 1924. gadā Saeima pieņēma likumu par presi.

«Latviešu Avīžu» divsimtgades konferences noslēgumā Valsts prezidenta padomnieku biroja vadītāja un agrākā preses darbiniece Sarmīte Ēlerte vadīja diskusiju par preses un mediju nākotni, kurā liela nozīme ir informācijai, kas tiek pasniegta digitāli. Rīgas Stradiņa universitātes profesore Anda Rožkalne un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas docente Sandra Sprudžāne akcentēja mediju kvalitāti, kas ir zināmā pretrunā ar to, ka nereti informācija tiek gaidīta bez maksas. Tas saistās arī ar bīstamo vilts ziņu izplatīšanos. Šajā kon-

tekstā uzsvērts, ka žurnālista un laikraksta redaktora profesija prasa drosmi un atbildību. Mūsu dižākie laikrakstu redaktori, kā Rainis, Čakste un vairāki citi, ir bijuši apcietinājumā un par savu brīvdomību dārgi maksājuši.

Uz optimistiskākas nots beidzot diskusiju, mūsdienu Latvijā lielākā neatkarīgā medija portāla «Delfi» pārstāvei Aijai Krūtainai (viņa cēla trauksmi par to, ka palielinās sabiedrības daļa, kas izvairās no ziņu lasīšanas) S. Ēlerte ieteica atsākt preses ballju rīkošanu. Bet pašās konferences beigās tika nodziedāta latviešu nacionālās mūzikas pamatlicēja Andreja Jurjana dziesma «Nevis slinkojot un pūstot». ♦

KOMENTĀRI

No konferences «Latviešu Avīzēs» un laikmets programmas

EGILS LEVITS,
VALSTS PREZIDENTS
GADSIMTU GAITĀ grāmatniecība un latviešu prese, kurai šogad atzīmējam 200 gadus, ir veidojusi informācijas telpu, radījusi tautai kopīgu sarunas iespēju latviešu valodā. Kopīga saruna vai komunikācija ir sabiedrības saistviela. Šādā gadsimtiem ilgstošā sarunā izolēti cilvēki vai pūlis kļūst par koplietu, tautu, nāciju. Un nācija rada valsti.

ANDRIS VILKS,
LATVIJAS NACIONĀLĀS
BIBLIOTĒKAS DIREKTORS
«LATVIEŠU AVĪZES» ir viens no fenomeniem, kas ir mazinājis Kurzemes un Vidzemes (tā saukta Rīgas) tradicionālo intelektuālo, kultūras un citu savrupību. Laikraksts veicināja viedokļu atšķirības – «Latviešu Avīzēm» sekoja «Mājas Viesīši», «Pēterburgas Avīzes», «Baltijas Vēstnesis», «Dienas Lapa» un tā tālāk, pašai faktiski tos pārdzīvojot.

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 13-12-2022

Digitalizē novadpētniecības mapes

IEVA VILMANE

Saldus novada bibliotēka pirmās divām nedēļām iesāka apjomīgu digitalizācijas projektu — veido elektroniskajā vidē ērti lietojamas norādes un meklētājus laikraksta *Saldus Zeme* rakstiem. Bibliotēku novadpētniecības krājuma digitalizēšana bibliotekāriem ir jauna, bet ne sveša joma.

Neprecizētā nākotnē Latvijas Nacionālā bibliotēka savā digitālajā krātuvē ievietos arī *Saldus Zemes* rakstus, pašlaik tajā ir tikai tās priekšteces *Padomju Zemes* visas publikācijas un sludinājumi. Lai iedzīvotāji jau tagad vieglāk un ātrāk piekļūtu jaunāko laiku rakstiem, Saldus novada bibliotēkas Informācijas resursu attīstības nodaļa Aijas Mežiņas vadībā, piepalīdzot pagastu bibliotekāriem, uz tiem

veido digitālajā vidē ērti lietojamas norādes.

Piemēram, speciālā datubāzē atzīmē katras publikācijas autoru, viņa aprakstītās vietas, cilvēkus, notikumus un citu meklēšanai svarīgu informāciju. Digitālās koordinātas ir katram *Saldus Zemes* rakstam, kas publicēts pēc 2004. gada. Cik iespējams, bibliotekāri strādā arī ar vecākiem izdevumiem: drīz 1989. gada komplektu varēsot nolikt maīā.

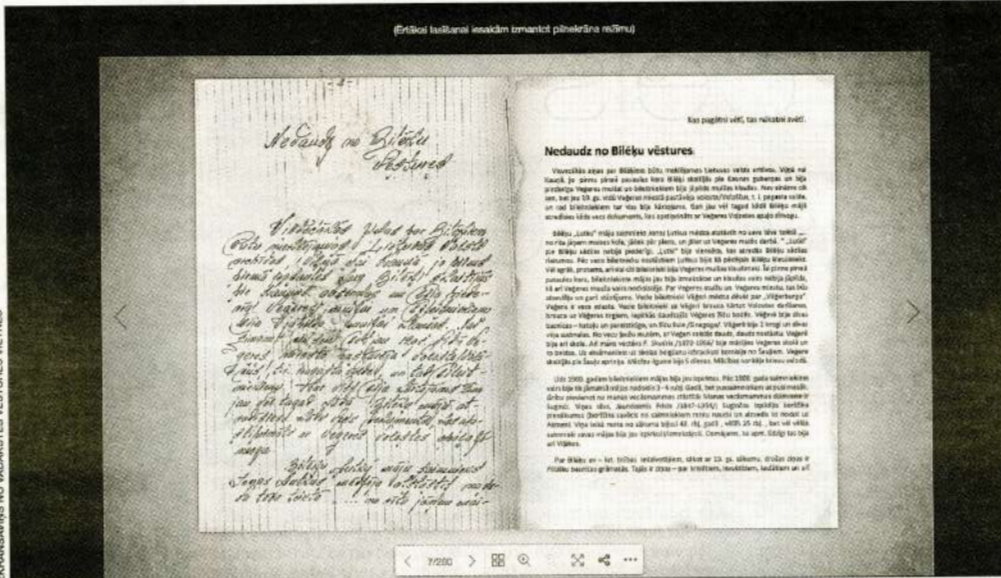
Aija Mežiņa paskaidro: darbs rit gausi, taču bez tā nevar pasargāt bibliotēkas lasītāvā glabātās *Saldus Zemes* avīzes. Tās strauji nolietojas no biežas šķirstīšanas un jau izskatās bedīgi. Bibliotekāri laikietilpīgo darbu dara arī tādēļ, lai iedzīvotājiem aiztaupītu milzumu daudz enerģijas, jo digitālās meklētājs gandrīz momentā norāda konkrēti, kuros numuros jāieskatās.

Aija Mežiņa atklāj, ka vilinošu piedāvājumu izteikuši Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālisti. Viņi veido valsts mēroga digitālo bibliotēku, kurā pieņemtu ikvienu digitālo kolekciju, tātad arī katru pagasta bibliotēkāra izveidotu novadpētniecības mapi, kuras teksti, fotogrāfijas, zīmējumi un citas licības pārlikti datorā. Piedāvājums neatvairāms divu iemeslu dēļ: pirmkārt, informācijas glabātavai jeb

serverim tērētu valsts naudu un piemērotu nacionāla līmeņa drošības shēmas;

otrkārt, bibliotekāri apgūtu jaunākās digitalizēšanas standartus un metodes.

"Nesen pārlicinājās, ka topošajā Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā atrodams ziņas par mūsu Aīrītēm, iespējams, ka ir vēl kāda informācija par Saldus novadu, jo bibliotēka izveidota no vairākām valsts digitālajām krātuvēm, piemēram, *Zudusi Latvija*, *Periodika*, *Filmas*, *Dziesmu svētku krātuve*. Politiskā situācija apliecina, ka

JAUNĀKAIS DIGITALIZĀCIJAS PIEMĒRS SALDUS NOVADA NOVADPĒTNIECĪBĀ. Drīz visa vadakstnieka Žaņa Skudras sarakstītā Bīleļu novada vēsture būs lasāma ikvienam interneta lietotājam. Iepriekš grāmatu varēja atvērt tikai Vadakstes bibliotēkas apmeklētāji.

kultūrvēsturiskā mantojuma droša saglabāšana Eiropā ir aktuāla

un digitalizēšana ir pagaidām labākais risinājums," skaidro speciāliste.

Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā noteikti glabāšies vadakstnieka Žaņa Skudras viss apjomīgais vākums par Vadakstes apkaimi, precīzāk, Bīleļu ciema vēsturi. "Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālisti ir piekrituši pieņemt kolekciju glabāšanā, mums jāsaprotavo metadati — jānorāda fotogrāfiju uzņemšanas gads un autors, attēlos iemūžināti cilvēki, vietas un sēmiņai informācijas meklēšanai svarīgi vārdi," paskaidro A. Mežiņa.

Žanis Skudra vadakstniekiem atstājis izdrukātas fotogrāfijas un ar roku sarakstītu grāmatu par Vadakstes ciemu Bīleļi. Pirms sīmt gadiem tas piederēja Lietuvai, tādēļ par ciema vēsturi interesējas arī lietuvieši. Vadakstes pagasta bibliotekāre Aina Statkus atceras, ka 2004. gadā toreizējā bibliotekāre Alina Dvariške un Vadakstes pamatskolas vēstures skolotāja Ina Tuza ieskenēja pirmās 1100 fotogrāfijas no Ž. Skudras arhīva. Tās bija apskatāmas vienā bibliotēkas datorā. Pēc pāris gadiem A. Statkus izlēma kolekciju publicēt neierobežotam interesentu lokam, tāpēc ar pašvaldības finansējumu tapa vietne *Vadakstesmantojums.saldus.lv*. Informācijas tehnoloģijas un programmas noveco, tāpēc

14 gados kolekcijas glabāšana modernizēta jau trīs reizes.

Jaunākajā vietnes versijā iekļauta arī Z. Skudras grāmata — vadakstniece datorā pārrakstā visu 900 lappušu biezo *Bīleļu novada vēsturi*. Saldus novada pašvaldības datortīklu administrators Ainars Mankus viņas darbu padara skatāmu un lasāmu digitālajā vidē.

"Žaņa Skudras izpētītais interesē diezgan daudzus, viņi jautā, kad būs digitalizēti visi materiāli. Viens interesējas par baznīcām, cits par mājām un mācītājiem — katrs meklēt kaut ko savu. Pagāja diezgan daudz gadu, kamēr sapratām, kādā veidā Žaņa Skudras pētījumu padarīt pieejamu plašam iedzīvotāju lokam. Taču digitalizētais krājums ir jāuzmana — tas drošībā tikai tad, ja pielāgots jaunākajām tehnoloģijām," vadakstniece dalās pieredzē.

"Ir doma *Vadakstes mantojuma* vietnē publicēt Žaņa Skudras grāmatu viņa rokrakstā. Tas ir skaists, ar interesantiem, bet dažviet grūti salasāmiem burtiem, ieskenēšu grāmatu lapu pa lapai, taču darbs nebūs ilgs, jo man skenēšana ir ierasta," vadakstniece noliedz vajadzību pēc digitalizēšanas pamatkursa. Viņai esot arī aprikojums. "Vadakstē tas tāds pats, kāds citās pagasta bibliotēkās, — multifunkcionāla iekārta, kura skenē, kopē un drukā. Tā

labi padara savu darbu, tāpēc nav jāpērk jaunāks modelis.

Par digitalizēšanu konsultējos ar Ainaru Manku, turklāt daudz iemācos darot," turpina A. Statkus.

Viņa un citi bibliotekāri savas profesionālās iemaņas laiku pa laikam pilnveido arī kolektīvi. Piemēram, nesēn Saldus novada bibliotēkas speciālisti mācīja par digitālu fotogrāfiju apstrādi un saglabāšanu. Šādas mācības nozīmīgas Blidenes pagasta bibliotē-

kas bibliotekārei Vinetai Sproģei, jo pie viņas glabājas broceniķa Izidora Broka mākslinieciski un saturiski vērtīga atklātnišu kolekcija, kura noteikti radāma visai pasaulei. Ziemeļsvētku kartītes šobrīd apskatāmas Saldus novada bibliotēkā. Aija Mežiņa ierunājas: pagaidām nav spriests, kur — Saldū vai Blidenē — kolekciju digitalizēs, taču skaidrs, ka ar laiku tā būs apskatāma arī internetā.

Saruna ar Satiķu bibliotēkas bibliotekāri Lieni Bartku liecina, ka

digitalizēšanas vilnis visās Saldus novada bibliotēkās nav gaidāms.

Visvairāk darba būs tajos pagastos, kur bibliotēka vienlaikus ir arī vietējais muzejs. Tā kā Gaikoss izveidota atsevišķa novadpētniecības krātuve, Satiķu bibliotēkā krājas lielākoties kopijas no preses izdevumu lapām. Tajās izsāmais interneta lietotājiem brīvi pieejams, tāpēc bibliotekāre šajā jomā nav noslogota. Viņa esot viena no čadīgākajām, digitalizēšanas darbos uz palīgā Saldus novada bibliotēkai — uzteic Aija Mežiņa un izceļ arī Vineta Sproģes, zvārdenieces Velgas Krūmkalnas un kursiniekā Mārtiņa Lagzdona ieguldījumu. ■

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta *Domādar!* saturu atbild SIA *Saldus Zeme II*.

Avots: Saldus Zeme
Datums: 09-12-2022

Kad saduras divas dažādas pasaules

Gunta Grundmane, Kuldīgas galvenās bibliotēkas vadītājas vietniece metodiskajā darbā

Taras Vestoveras biogrāfiskais romāns *Izglitotā* iekļauts to *Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2022* grāmatu sarakstā, ko iesaka izlasīt vecākiem. Salīdzinot ar pēdējā laikā lasītajām grāmatām, šī mani iespaidoja visdziļāk. Grāmatu sarakstījusi amerikāņu sievietē. Viņa raksta par sevi – mazu meitenīti Taru, kura uzau-

gusi mormoņu ģimenē. Autore stāsta par savu un vecāku pieredzi – kā viņi apprecējušies un nonākuši līdz reliģiskai sektai. Ieskatoties viena cilvēka dzīvē, lasītājs var salīdzināt divas dažādas pasaules.

Lasot romānu, sapratu, ka tiek stāstīts par salīdzinoši neseniem notikumiem, piemēram, Dviņu torņu spridzināšanu Ņujorkā. Pievērsot uzmanību gada skaitļiem, sapratu, ka grāmatu rakstījusi sievietē, kura joprojām ir dzīva. Internetā atradu emuāru, kurā viņa aprakstījusi savu dzīvi un pieredzi, un apjautu, ka autore ir manas vecākās meitas vecumā. Tara pirmo reizi skolas solā apšēdās 16 gadu vecumā, līdz tam vien mājācībā knapi iemācoties lasīt un rakstīt. Viņa patstāvīgi sagatavojās iestājeksāmeniem koležā, pēc tam ieguva maģistra grādu un doktora grādu vēsturē, neskatoties uz to, ka izjuta kaunu un neērģību par neprasmī dzīvot normālu dzīvi. Tas liekas šausmīgi, ka ap 2000. gadu reliģiskās sektās ir ģimenes, kuru vecāki

ir tik aizspriedumaini, despotiski un vardarbīgi! Taras tēvs ir garīgi slims un gaida pasaules galu, krāj pārtiku un degvielu, lai būtu tam gatavs. Viņš neapzinās, kādām briesmām pakļauj sevi un citus. Ja pats vai bērni tiek traumēti vai sakropļoti, to uzskata par Dieva grību un brīnumu. Meitenes vecāki neuzticas arī medicīnai, visas kaites ārstē tikai ar zālītēm. Māte apgūst homeopātisko medicīnu un dzemdību pieņemšanu mājās. Iegūst zināšanas un veicot pētniecisko darbu, Tara saprot vecāku rīcību, vēlas atgriezties ģimenē, cer, ka viņu pieņems, bet tā nenotiek.

Vecāki gatavi pieņemt meitu tikai tad, ja viņa strādā ģimenes homeopātisko līdzekļu ražošanas uzņēmumā, jo uzskata, ka tiekšanās pēc izglītības ir sāpīga darbs.

Romāns rosināja pārdomas par pienākumu pret ģimeni. To jutu atbalsojamies sevī – atcerējos bērību, kad nācās darīt darbus, neraugoties uz sliktu pašsajūtu. Esmu augusi laukos sešu bērnu ģimenē bez tēva. Visiem izveidojās spēcīga pienākuma apziņa, palīdzot mammai darbā, lai varētu nopirkt skolai nepieciešamo. Pāpildus darbam fermā viņa rūpējās par kolhoza lopiem, jo daļa

no mums varēja iet ganos. Katram savā dienā bija jāgana aitas vai teļi. Lasot grāmatu, atmiņā atauša kāda vasaras diena, kad tas bija jādara man. Ļoti sāpēja galva, bet nebija neviena, kurš aizietu manā vietā. Ar šodienas skatu saprotu, ka tas bija saules dūriens. Gāju, kaut arī jutos slikti. Šādu sākumu ar Taras dzīvi gan nevar salīdzināt, jo viņa nepārtraukti tika pakļauta gan fiziskai, gan emocionālai vardarbībai. Tomēr tas ir notikums no manas dzīves – bija jādara, jo mamma lika.

Grāmatu izlasīju divās trīs dienās. Kad iesāku, nevarēju apstāties. Kaut arī nākamajā dienā bija jāiet uz darbu, sēdēju un lasīju līdz cetūriem rītā. Romāns ir skaudrs, brīžiem neapverami sāpīgs. Ja nezīnātu, ka stāsts ir īsts, domātu, ka izdomāts. Iesaku izlasīt šo grāmatu, jo tas ir interesants, aizraujošs stāsts, kas pavērt ieskatu reliģisku sektu dzīvē un ļauj izprast, kāpēc cilvēki tā mēdz rīkoties.

Kristīnes Pabērzas foto

Avots: Kurzemnieks

Datums: 13-12-2022

Vienojas — "Goda bibliotēkai" būs otrs plaukts

PLAUKTS IR PILNS. "Goda bibliotēka" Gulbenē sasniegusi punktu, kad ne tikai jādodomā, kā šo ideju attīstīt tālāk, bet pašvaldībai ir arī jārikojas.

Gulbenes novada pašvaldības kultūras komisija ir aktualizējusi ideju par "Goda bibliotēkas" tālāko attīstību pilsētā, attīstot ne tikai pašu vides objektu, bet arī tā apkārti. Par to 9.decembrī kultūras komisijā notika saruna ar "Goda bibliotēkas" autoru tēlnieku Ivaru Drulli.

Sarunā piedalījās arī Gulbenes novada domes priekšsēdētājs Andis Caunītis, kurš "Dzirkstelei" šajā sakarā pastāstīja: "Latvijas simtgadei veidojām "Goda bibliotēku". Bija doma šajā bibliotēkā salikt vismaz 100 grāmatas ar novadam nozīmīgāko cilvēku vārdiem, godājot tos, kuri popularizējuši novadu un devuši ieguldījumu novada vai pilsētas attīstībā. Ar to vienu plauktu ir par maz. Lai projektu turpinātu, mums vajag otru plauktu."

Viņš arī piekrit, ka ir jāsakārto

vides objekta apkārtnē iepretim novada bibliotēkas ēkai, izveidojot atpūtas vietu. A.Caunītis saka – 2020. gadā pašvaldībā par to jau runāts, un toreiz I.Drullis un arhitektes Ilzes Rukšānes piedāvājums bija plašāks – attīstīt vidi par bibliotēku, kultūras centru, centrālo skvēru un Gulbišu parku kā gājējiem piemērotu vietu bez nozogojuma, kas šobrīd uzlikts ap O.Kalpaka ielu šajā vietā. A.Caunītis saka – tas būtu sarežģīti, jo nāktos pārplānot satiksmes kustību, tāpēc šobrīd pašvaldībā skata tikai "Goda bibliotēkas" jautājumu. Viņš atgādina, ka pašvaldība ir apņēmusies īstenot Gulbišu parka rekonstrukcijas projektu, kas nebūs lēts. Pašlaik tur notiekot projektēšana.

A.Caunītis piekrit, ka ielu būvniecības laika iecere Gulbenes centrā un šodienas vajadzības atšķiras. "Ja nākotnē gribam atslēgt satik-

smi O.Kalpaka ielā, tad ir jāpārceļ autobusu pieturas uz citurieni un visa transporta plūsma ir jāorganizē citādāk," saka novada domes priekšsēdētājs. Mazsvarīga nav arī veikalų pastāvēšana pilsētas centrā un turpmākie plāni. Piemēram, esot zināms, ka savu darbību vēlas paplašināt veikals "Maxima". "Tas viss ir jāparedz," saka A.Caunītis un piebilst, ka jāņem vērā visi faktori un visas intereses.

Jau vēstīts, ka "Goda bibliotēkas" vizuālo ideju izstrādājis Druvienas pusē dzimušais tēlnieks I.Drulle. Viņa uztvērē katrs no mums raksta savu mūža grāmatu. 2017.gada vasarā Novadnieku dienās šis vides objekts tika atklāts ar pirmajām grāmatām. Pakāpeniski vides objekts tiek papildināts, iemūžinot uz grāmatām vēl novada sabiedrībai nozīmīgu cilvēku vārdus. — Diāna Odumiņa

Avots: Dzirkstele

Datums: 13-12-2022

Bibliotēka – vieta informācijai un izaugsmei

Ventspils bibliotēka piedāvā ne tikai plašu grāmatu un citu informācijas avotu klāstu, bet arī dažādus pakalpojumus, iespēju izglīties, apgūt jaunas prasmes un izmantot bibliotēkā pieejamo tehnisko aprīkojumu un bibliotēkas darbinieku konsultācijas.

Lasāmviela jebkurai gaumei

Ventspils bibliotēkas struktūrvienībās – Galvenajā, Bērnu, Pārventas, Gāļņiemā, Ventspils Augstskolas un Mūzikas bibliotēkā –, kā arī ārējā apkalpošanas punktā Ventspils slimnīcā pieejams plašs grāmatu un citu informācijas avotu klāsts: latviešu un ārzemju autoru dailliteratūras darbi, daudzveidīga nozaru un bērnu literatūra. Bibliotēkas plauktos atrodamas grāmatas un periodiskie izdevumi – laikraksti un žurnāli – gan latviešu, gan krievu, angļu, vācu u. c. svešvalodās. Bērnu bibliotēkā un Augstskolas bibliotēkā pieejams arī neliels, bet kvalitatīvs krājums ar grāmatām bērniem ukraiņu valodā. Ventspils bibliotēka atgādina, ka Ventspils Augstskolas bibliotēka pieejama ne tikai studentiem un mācītspēkiem – tajā bez studijām nodērgās literatūras pieejams arī plašs dailliteratūras grāmatu klāsts un tiek gaidīts ikviens iedzīvotājs. Augstskolas bibliotēkā dibināts grāmatu klubis *Impuls*, bet Pārventas bibliotēkas lasītāju klubīnā *Book Club* pulcējas angļu valodā lasošie. Informācijai par lasītāju klubīnām tikšanās reizēm var sekot līdz bibliotēkas mājaslapā.

Ventspils bibliotēkas krājums tiek regulāri papildināts ar jaunāko un aktuālāko literatūru. Divas reizes mēnesī, ceturtdienās plkst. 17, notiek grāmatu jaunumu apskats – visi interesenti aicināti nākt uz Galveno bibliotēku, kur kāds no bibliotekāriem iepazīstina ar stāstījumu par jaunākajām grāmatām. Nereti jaunās grāmatas ir tik pieprasītas, ka pēc tām veidojas rinda – tajā var iestāties, atnākot vai piezvanot uz bibliotēku vai pašam veicot pasūtījumu bibliotēkas elektroniskajā kopkatalogā, autorizējoties ar savu lietotājvārdu un paroli. Attālinātā pieeja kopkatalogam reģistrētajiem lasītājiem sniedz arī iespēju grāmatas un citus materiālus ērti rezervēt un pagarināt to atdošanas termiņu, nenākot uz bibliotēku. Reģistrētajiem lasītājiem bez maksas ir pieejama *3d* e-grāmatu bibliotēka.

Ventspils slimnīcā darbojas Galvenās bibliotēkas ārējais apkalpošanas punkts, kur bez medicīnas nozares literatūras, ko izmanto

slimnīcas personāls, lasītājiem pieejamas arī dailliteratūras grāmatas, avīzes un žurnāli. Reizi nedēļā bibliotēkas darbiniece veic pacientu apkalpošanu slimnīcas palātās, palīdzot piemeklēt katra lasītāja – slimnīcas pacienta – interesēm atbilstošo lasāmvielu.

Visās Ventspils bibliotēkas struktūrvienībās pieejams kopskaitā vairāk nekā 130 dažādu nosaukumu preses izdevumu – laikraksti un žurnāli. Šī gada periodisko izdevumu eksemplārus var lasīt bibliotēkā uz vietas, bet daudzi pieprasītākie žurnāli Galvenajā bibliotēkā abonēti arī divos eksemplāros, tādējādi nodrošinot iespēju lasītājiem tos uz vienu nedēļu pagēmt lasīšanai uz mājām. Tāpat lasīšanai mājās var saņemt visus bibliotēkā pieejamos iepriekšējo gadu žurnālu numurus. Bibliotēka piedāvā arī maksas pakalpojumu *Nakts abonements, svētku un izņemto dienu abonements* – tā ir iespēja iespieddarbus un citus materiālus, kas citkārt ir pieejami tikai lasīšanai uz vietas bibliotēkā, saņemt uz mājām darba dienas beigās līdz nākamās darba dienas rītam vai nedēļas nogalēs – līdz pirmdienas rītam.

Pieejami daudzveidīgi pakalpojumi

Bez grāmatām un periodiskajiem izdevumiem bibliotēkā pieejamas arī notis, DVD, CD, skaņuplates, filmas, 3D brilles, spēles, audiogrāmatas un dažādi citi materiāli, ir iespēja izmantot bibliotēkā abonētās elektroniskās datubāzes – *Letonika*, *EBSCO*, *Britannica*, *LETA*, *Lursoft* laikrakstu bibliotēka *News.lv*, *Medici* u. c. Galvenajā bibliotēkā atrodas ED Ventspils punkts, kas sniedz iedzīvotājiem informāciju par Eiropas Savienībā aktuāliem jautājumiem.

Bibliotēka piedāvā nomāt Galvenās bibliotēkas pasākumu zāli un aprīkotu Mācību centra datorklasi, kā arī Pārventas bibliotēkas amfiteātri dažādu semināru, nodarbību u. c. pasākumu rīkošanai.

Galvenās bibliotēkas Novadpētniecības sektorā var uzzināt informāciju par Ventspils pilsētu un novadu – vēsturi, ievērojamiem novadniekiem, iestādēm un uzņēmumiem u. c. Interesu loks, par ko

Bibliotēka regulāri papildina krājumu ar jaunākajām grāmatām.

Novadpētniecības sektorā tiek meklēta informācija, ir ļoti plašs – medicīnas vēsture pilsētā, atrimu apsaimniekošana, pieminēti pilsētā un novadā, atsevišķu novada pagastu vēsture u. c. Bibliotēkā var iesniegt tematiskas uzziņas pieprasījumu un saņemt informāciju par interesējošo tēmu. Daudzi apmeklētāji izmanto iespēju bibliotēkā gan strādāt, gan gatavot darbus studijām – bez maksas pieejami publiskie datori un internets, tāpat iespējams bibliotēkā uz vietas strādāt, ņemot līdzīgu savu datoru un izmantojot pieejamo wi-fi tīklu.

Bibliotēka piedāvā izmantot kopēšanas, drukāšanas, skenēšanas, laminēšanas, dokumentu iesiešanas, mācību grāmatu ievākšanas pakalpojumus. Galvenajā bibliotēkā pieejams 3D printeris, ar kura palīdzību var izdrukāt prototipus, kā arī dažāda izmēra priekšmetus – rotaļlietas, suvenīrus, rotājumus u. c. lietas dažādās krāsās. Tuvojoties svētkiem, tā ir lieliska iespēja, piemēram, izgatavot piparkūku vai cepumu formiņu, kādu pasaku varoni, svētku dekoru u. tml.

Mūzikas bibliotēka piedāvā pakalpojumu *Mūzikas instruments mājās* – pašreiz apmeklētāju lietošanai mājās pieejami sintezators, blokflauta, akordeons, kokle un ģitāra, bet uz vietas apskatāmi vairāki vēsturiski instrumenti – oģitāra, mandolīna un trompete.

Iespēja apgūt jaunas iemaņas

Mūsdienu strauji mainīgajā pasaulē, kad komunikācija un saziņa, kā arī daudzu praktisku jautājumu kārtošana notiek, izmantojot modernās tehnoloģijas, ir svarīgi zināt to piedāvātās iespējas un mācēt tās

pinlvērtīgi izmantot. Tajā gan senioriem, gan jebkuram citam interesentam talkā nāk Reģionālās mācību centrs – ar datoriem u. c. tehniku aprīkota mācību klase, kas atrodas Galvenajā bibliotēkā. Mācību centra pakalpojumi ir bez maksas – iespējams saņemt gan individuālas konsultācijas tehnoloģiju un e-pakalpojumu jautājumos, gan iesaistīties kādā no Mācību centra piedāvātajām grupu nodarbībām. Gan grupās, gan individuāli seniori un citi interesenti apgūst viedtālruni sniegtās iespējas, mācās izmantot e-pakalpojumus, internetbanku, rēķinu apmaksu internetā, dažādas saziņas iespējas. Tā, piemēram, viena grupa apgūst viedtālruni funkciju izmantošanu – telefona programmatūras atjaunināšanu, mobilo lietotņu veikala izmantošanu, bilžu galeriju kārtošanu telefonā, mobilās saziņas lietotnes *WhatsApp* iespējas u. c. *WhatsApp* lietošana viedtālrunī daudziem senioriem ir ļoti noderīga, jo tas ir veids, kā viņi ikdienā sazinās ar saviem bērniem un mazbērniem.

Citas grupas Mācību centrā apgūst darbu ar grafiskā dizaina platformu *Canva*, kurā ērti var veidot dažādus vizuālos materiālus – piemēram, infografikas, personalizētus nākamā gada kalendārus ar pašu atlasītiem fotoattēliem, tai skaitā bildēm no ģimenes albuma, vai oriģinālas Ziemassvētku apsveikuma kartītes. Mācību centra rīkotajā nodarbībā dalībnieki mācās arī, piemēram, izgatavot atstarotāju. Mācību dalībniekiem ir iespēja pašiem apgūt skenēšanu, kopēšanu u. c. biroja tehnikas izmantošanu.

Vēl citā grupā dalībnieki apgūst nevis kādu vienu konkrētu programmu, bet to, kas pašiem tajā brīdī šķiet aktuālāks – dažādu no-

derīgu interneta vietņu, internetveikalu, tarifu salīdzināšanas platformu vai bijēju servisa izmantošanu u. c.

Interesenti, kuri vēlas iesaistīties kādā no Mācību centra piedāvātajām apmācībām, aicināti zvanīt uz Mācību centra tālruni 26603666 vai pieteikties uz vietas Galvenajā bibliotēkā. Tāpat iespējams pieteikties individuālam konsultācijam, kur var uzzināt visu neskaidro par viedtālruni, datoru un e-pakalpojumu – internetbankas, e-paraksta u. c. – izmantošanu. Konsultācijas var saņemt arī attālināti *Zoom* platformā. Mācību centrs strādā darba dienās no plkst. 8.30 līdz 17.00.

Mācību centrs nodrošina arī dažādas citas apmācības, pieaicinot konkrētu nozaru speciālistus – tā, piemēram, neseno notika attālinātais seminārs par kibernetiķu, ko vadīja Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas *CERT.LV* speciālists. Decembrī sadarbībā ar Ventspils Jauniešu māju Mācību centrā sāksies franču valodas nodarbības – divi brīvpriekšējie jaunieši no Francijas piedāvās apgūt gan franču valodas pamatus, gan iepazīstinās ar savu kultūru. Pirmā nodarbība paredzēta 1. decembrī plkst. 17.

Informācija par Mācību centra piedāvātajiem aktuālajiem kursiem pieejama vietnē *muzizglitiba.ventsps.lv*, kur var arī aizpildīt pieteikumu mācībām. Pašlaik var pieteikties tādiem kursiem kā *Datorprasmes senioriem*, *Datubāzes un e-pakalpojumi*, *Infografikas izveides apmācības*, *Pirmie soļi «Canva» lietošanā un Individuālas apmācības tehnoloģiju jautājumos*.

Bibliotēka sadarbojas ar pilsētas izglītības iestādēm, gan vadot dažādus pasākumus un nodarbības skolās un bērnudārzos, gan aicinot bērnus un jauniešus pie sevis. Jauns piedāvājums ir izziņošā nodarbība *Presei pa pēdām. Latvijas avīzniecība 200*, kurā skolēniem ir iespēja uzzināt par Latvijas preses vēsturi un žurnālistu darbu, kā arī izveidot prezentāciju par savu iztēloto nākotnes redakciju. Tāpat bibliotēka skolēniem piedāvā apmācības, kā mācību procesā pielietot programmas *Kahoot!*, *Quiz*, *Canva*, izmantot bibliotēkas kopkatalogu un datubāzi *Letonika* u. c. ■

Avots: Ventas Balss
Datums: 29-11-2022

Jūrmalas bibliotēkas attīstās līdzī laimam

Jūrmalas Centrālajā bibliotēkā strādāju kopš šā gada maija. Bibliotēku jomā strādāju jau 23 gadus, lielāko daļu no tiem esmu pavadījusi Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, nodarbojoties ar rezerves aktualitāšu un tendenču apzināšanu, problēmsituāciju izpēti un labākās pieredzes popularizēšanu.

Jūrmalas Centrālajai bibliotēkai 2022. gads nav bijis viegls, notikušas lielas pārmaiņas, taču esmu pārliecināta, ka uzsāktā virzība nes jaunas iespējas. Lai attīstītos, ir jāiziet ārpus komforta zonas, un izaicinājumi ir ne tikai jāpieņem, bet arī jāmeklē un jārosina pašiem. Bibliotēku attīstība ir nepārtraukts process un skar visus bibliotēku darba virzienus – krājuma un citu informācijas resursu pārvaldību, pakalpojumu pilnveidi, kultūras un mūžizglītības pasākumu piedāvājumu utt. Arī Jūrmalas bibliotēkas attīstās līdzī laimam un ir spilgtas un mājīgas Gaismas pilis jūrmalniekiem un pilsētas viesiem.

Piecas bibliotēkas ciešā savstarpējā kopībā

Jūrmalas Centrālo bibliotēku veido piecas bibliotēkas: Centrālā bibliotēka, Kauguru bibliotēka, Alberta Kronenberga Slokas bibliotēka, Ķemeru bibliotēka un Bulduru bibliotēka. Tās ir kā vienas rokas pieci pirksti – katrs īpašs un atšķirīgs, taču darbojas ciešā savstarpējā kopībā. Domājot par Jūrmalas bibliotēku nākotni, šīs vienotības un individualitātes izkopšana ir viens no galvenajiem mērķiem.

Katra bibliotēka – kopienas centrs

Ķemeru bibliotēka ir uzsākusi ceļu, lai kļūtu par kopienas centru apkaimes iedzīvotājiem, Alberta Kronenberga Slokas bibliotēka turpinās pastiprināti strādāt ar novadpētniecību, Kauguru bibliotēka piedāvās daudzveidīgus pakalpojumus iedzīvotāju salie-

dēšanā, informācijpratības un digitālo prasmi uzlabošanā, tāpat strādāsim, lai aktivizētu Jūrmalas Centrālās bibliotēkas kā reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas, Bulduru bibliotēka izvērsīs sadarbību ar apkaimes kultūras iestādēm, rīkojot dažādus pasākumus lasīšanas veicināšanai un kultūras dzīves dažādošanai. Visas kopā Jūrmalas Centrālās bibliotēkas struktūrvienības veido mijiedarbīgu, atvērtu un pieejamu sistēmu gan pakalpojumu piedāvājuma, gan komunikācijas un sadarbības griezumā. Centrālās bibliotēkas otrajā stāvā tiks izvietots Eiropas Savienības informācijas punkts un izveidota telpa jauniešiem.

Bulduru bibliotēka būs Muižas ielā

Pirmais 2023. gada notikums būs Bulduru bibliotēkas atklāšana Jūrmalas teātrī Muižas ielā 7. Šobrīd vēl notiek krājuma izvērtēšana un telpu iekārtošana; bibliotēka savas durvis apmeklētājiem vērš janvārī un piedāvās visus bibliotēkas pakalpojumus: jaunākās un pieprasītākās grāmatas un periodiskos izdevumus; grāmatu nodošanu un saņemšanu; bērnu un jauniešu literatūru; brīvpieejas datorus; kopēšanas, izdrukas un skenēšanas pakalpojumu; piekļuvi internetam un datubāzēm; izglītojošus un kultūras pasākumus un citas aktivitātes. Mazāk lietotā Bulduru bibliotēkas krājuma daļa atradīsies Centrālajā bibliotēkā Strēlnieku prospektā 30 un arī būs pieejama lasītājiem.

Atzinīgi vērtē Jūrmalas bibliotēkas

Jūrmalas bibliotēku darbu novēr-

Jūrmalas Centrālās bibliotēkas direktore Māra Jēkabsone izvērtē plānus bibliotēku attīstībai.

tē gan bibliotēkas apmeklētāji, gan kolēģi no citām bibliotēkām Latvijā un ārvalstīs. 2022. gadā Jūrmalas Centrālo bibliotēku apmeklēja bibliotekāri no Pierīgas novadiem, Tartu, Viļņas un Kišiņevas un Belci (Moldovā), augstu novērtējot Centrālās bibliotēkas ēku un bibliotēkas un tās filiāļu izstādes, pasākumus, darbu ar lasītājiem, sadarbību ar pilsētas iestādēm. Trīs bibliotēkas – Kauguru, Ķemeru un Alberta Kronenberga Slokas bibliotēka – sekmīgi izgājušas kārtējo akreditāciju, nostiprināta sadarbība ar Jūrmalas un citu pilsētu kultūras un izglītības iestādēm, piedāvājot augstvērtīgas izstādes un pasākumus. Istenoti divi Valsts kultūrkapitāla fonda

projekti – “Literatūras vēstneši” un “Personība. Biogrāfija” –, piedāvājot pasākumus pieaugušo un bērnu auditorijai ar Latvijā atzītiem un iecienītiem rakstniekiem. Sadarbības stiprināšana un projektu īstenošana tiks turpināta arī 2023. gadā. Ir atbalstīti un 2023. gadā tiks īstenoti divi Valsts kultūrkapitāla fonda projekti – “Lasīšanas maratons” un “Sarunas par literatūru” –, lai Jūrmalas iedzīvotājiem piedāvātu iedvesmojošas tikšanās ar grāmatu autoriem.

Ceļā uz latviešu grāmatas piecīmgadi

2025. gadā tiks atzīmēta latviešu grāmatas piecīmgade, kuras ie-

Bibliotēku attīstība ir nepārtraukts process. Arī Jūrmalas bibliotēkas attīstās līdzī laimam un ir spilgtas un mājīgas Gaismas pilis jūrmalniekiem un pilsētas viesiem.

skapas aktivitātes ir uzsuktas jau šogad. Arī Jūrmalas Centrālā bibliotēka plāno piedalīties latviešu grāmatas piecīmgades norišu īstenošanā, ir ievadītas sarunas ar Jūrmalas muzeju par kopīgām aktivitātēm grāmatniecības un lasīšanas vēstures aspektā. Ciešāka sadarbība tiks izvēsta ar Jūrmalas skolām – gan sniedzot konsultatīvu atbalstu skolu bibliotēku darba uzlabošanā, gan kopīgu aktivitāšu piedāvāšanā skolēniem un skolotājiem. 2023. gads Jūrmalas bibliotēkām solās būt radošs, aktīvs un arī izaicinošs. Esat laipni aicināti būt daļa no tā ikvienā Jūrmalas bibliotēkā!

MĀRA JĒKABSONE, Jūrmalas Centrālās bibliotēkas direktore

Avots: Jūrmalas Avīze

Datums: 2022, decembris

Atgriežas grāmatu pasaulē

Sērenes pagasta bibliotēkai kopš 1. decembra ir jauna vadītāja — Rea Vovere. Viņa priecājas par iespēju atgriezties grāmatu pasaulē un ir enerģijas pilna strādāt, saglabājot līdzinējās tradīcijas, kā arī īstenot jaunās ieceres.

GINTA GRINCĒVIČA

Rea ir pensionējusies angļu valodas skolotāja, kas pirms gada devās pelnītā atpūtā. Pēc 37 skolā nostrādātiem gadiem sēreniete izlēma, ka ir laiks darīt kaut ko citu, arī skolā nepieciešama pedagogu paaudžu nomaina. Ar labi padarīta darba sajūtu viņa pamāja ardievas Jaunjelgavas skolai, taču mierā nesēdēja. Rea turpināja vadīt angļu valodas kursus pieaugušajiem Aizkraukles

Interesu izglītības centrā. Kad novembri parādījās sludinājums par vakanci vietējā bibliotēkā, radās pārliecība, ka tas ir meklētais aicinājums. "Ar kursiem bija par maz, gribējās darīt vēl kaut ko. Sēreniete esmu jau 38 gadus, bibliotēka man nav sveša. Esmu piedalījies pasākumu un novadpētniecības istabas veidošanā. Mana pirmā izglītība ir latviešu valodas un literatūras filoloģijā, tad nu atgriezos pie saknēm — grāmatu pasaulē," stāsta Rea Vovere.

Jaunie pienākumi Sērenes pagasta bibliotēkas vadītājai ļoti patik. Viņa ir atjaunojusi kontaktus ar mākslinieci Taigu Kalvišķi, un visu decembri un janvāri bibliotēkā būs apskatāma mākslinieces zīda gleznu izstāde "Enģeļi pār pasauli".

Pirms dažām dienām Rea izveidoja Sērenes pagasta bibliotēkas Facebook.com lapu, kurā ikviens interesents varēs sekot līdzi aktualitātēm un jaunumiem. "Saglabāšu bibliotēkas līdzšinējās tradīcijas un īstenošu jaunās ieceres. Cilvēki jau ir izteikuši vēlmi pēc dažādām aktivitātēm — darbnīcām un meistarklasēm, tikšanos ar autoriem, raudziņu tās piepildīt. Man patīk darbs ar cilvēkiem un būt notikumu centrā. Izveidojusies laba sadarbība ar Sērenes tautas nama vadītāju Gunitu Krievāni, līdzdarbojos pagasta Ziemassvētku eglītes iedegšanas pasākumā. Man uzticēja būt par rūķi, kas aicina rakstīt vēstules. Biju savā elementā gan kā aktrise, gan bibliotekāre, kurai rakstītais vārds ir nozīmīgs un tuvs." ♦

LAIPNI GAIDĪTI! Sērenes pagasta bibliotēkas apmeklētājus kopš 1. decembra sagaida jaunā tās vadītāja — Rea Vovere.

Foto no personīgā albuma

Avots: Staburags
Datums: 13-12-2022

Bibliotēkā svinēs Ziemas grāmatu svētkus

Ventspils bibliotēka Grāmatu svētkus organizē divas reizes gadā – ziemā un vasarā. Šoreiz Ziemas grāmatu svētki ar muzikāliem priekšnesumiem un svētku tirdziņu notiks 16. decembrī no plkst. 16 līdz 19 Galvenajā bibliotēkā.

Ziemas grāmatu svētku mērķis ir popularizēt bibliotēku kā vietu, kur baudīt kultūras pasākumus, socializēties un pilnvērtīgi pavadīt brīvo laiku. Svētkiem sagatavota daudzveidīga un interesanta pasākuma programma. «Skatuves vajadzībām plānojam pielāgot bibliotēkas kāpnes,» stāsta Ventspils Galvenās bibliotēkas Reģionālā mācību centra vadītājas pienākumu izpildītāja un Ziemas grāmatu svētku organizatore Zane Jope. Labdarības koncertu varēs baudīt no plkst. 17, kad ar nelieliem pārtraukumiem uz skatuves kāps Ventspils Mūzikas vidusskolas koris *Nošu planētas* Rudītes Tālbergas un Anitras Niedres vadībā, kopā ar dziedātāju, aktieri Juri Jopi. Uzstāsies jaunās, talantīgās dziedātājas, Ventspils Mūzikas skolas audzēknes Monta Cine un Dārta Krūze. Pasākumu vadīs rūķis, kurš kopā ar mazākajiem pasākuma apmeklētājiem dosies brīnumainā stāstā.

Paralēli kultūras programmai pasākuma apmeklētājiem būs iespēja iegādāties grāmatas no tirgotāja *Virja LK*. «Laudis jau zina, ka tirdziņā var iegādāties dažādu izdevniecību grāmatas par daudz pievilcīgākām cenām, nekā ierasts,» stāsta svētku organizatore Zane Jope. SIA *Virja LK* ir viens no lielākajiem grāmatu tirgotājiem Latvijā

Foto: Kristaps Andrievs

Piektdienas vakarā cauri sniegotajai pasakai pilsētas Rātslaukumā gaišo logu īpašniece – Galvenā bibliotēka – gaidīs ciemos Ziemas grāmatu svētku apmeklētājus.

un piedāvā ārkārtīgi plašu grāmatu klāstu. Tirdziņā varēs iegādāties arī vietējo mākslinieku darbus – svētku kartītes, rotas, adījumus no lamas, zaķa un kamieļa vilnas, kā arī sveces un vannas bumbas. Būs arī mājražotāju piedāvātās gardās svētku dāvanas un *Bumbuļmaizes* konditorejas izstrādājumi – piparkūkas, saldie riekstiņi un cepumi –, kā arī trīs Ventspils 1. pamatskolas skolēnu mācību uzņēmumu radītie un Ventspils atbalsta centra *Cimdiņš* jauniešu un bērnu gatavotie darbiņi.

Visu pasākuma laiku turpat Bērnu bibliotēkā darbosies Ziemassvētku radošās darbnīcas un fotostūrītis. Radošajās darbnīcās gan lielām, gan

maziem dalībniekiem būs iespēja veidot savus svētku dekorus – magnētiņus, eglīšu rotājumus un Ziemassvētku apsveikumus. Apmeklētājiem būs arī iespēja piedalīties labdarības akcijā, nopērkot pašu bibliotekāru rokām veidotas dāvanas. Visi ienākumi par bibliotekāru sagatavoto dāvanu iegādi tiks ziedoti dzīvnieku aizsardzības biedrībai *Ar sirdi delnā* mājvietai Ugālē.

Pasākums notiks Galvenās bibliotēkas pirmajā stāvā, kur brīvā un nepiespiestā gaisotnē, gaisā virmojot piparkūku smaržai un mūzikas skaņām, apmeklētāji varēs ļauties īstai Ziemassvētku tirdziņa burvībai. Dalība pasākumā ir bez maksas.

Vairāk informācijas par Ziemas grāmatu svētkiem varat uzzināt bibliotēkas mājaslapā un Facebook lapā. «Mēs ļoti centīsimies, lai svētki būtu mierīgi, nesteidzīgi un norītētu pieklusinātā gaisotnē, jo šis tomēr ir rāmais svētku gaidīšanas, Adventa laiks,» noslēgumā pauž Zane Jope un aicina baudīt piektdienas vakaru bibliotēkas Ziemas grāmatu tirdziņā. ■

Avots: Ventas Balss
Datums: 13-12-2022

Ar decembri uzsākta bibliotēku reorganizācija

MADONAS NOVADA DOMĒ

LAURA KOVTUNA

Kā iepriekš informējām, Madonas novada pašvaldība ir secinājusi — lai pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošinātu kvalitatīvu bibliotēkas pakalpojuma pieejamību, optimizētu bibliotēku darbību un efektīvi izmantotu tam paredzētos līdzekļus, ir nepieciešams veikt izmaiņas pašvaldības teritorijā esošajā bibliotēku tīklā. Bibliotēku tīkla reorganizācijas process uzsākts vakar, 1. decembrī, 19 struktūrvienībām novadā mainot nosaukumu, reorganizējot sešas un likvidējot vienu bibliotēku.

Pirms gada Latvijas Bibliotēku padome (LBP) pašvaldībai norādījusi — ņemot vērā valstī notiekošos procesus, tendenci nozares jautājumus skatīt vienoti, vairākās pašvaldībās uzsākto novada bibliotēku tīklu centralizācijas praksi, LBP aicina arī Madonas novada pašvaldību izvērtēt iespēju tuvākajā laikā izveidot vienotu centralizētu bibliotēku tīklu Madonas novadā.

Šobrīd saskaņā ar apstiprinātajiem Madonas novada pašvaldības pagastu pārvalžu nolikumiem bibliotēkas pagastu teritorijās ir pagastu pārvalžu struktūrvienības. Bibliotēku tīkla izmaiņas tiek rosinātas ar mērķi nodrošināt optimālu un efektīvu bibliotēkas pakalpojuma sniegšanu pašvaldības teritorijā. Izmaiņas pašvaldības teritorijā esošajā bibliotēku tīklā tiek veiktas kā iestādes (pagastu pārvaldes) iekšējā reorganizācija — ar 1. decembri vairāku bibliotēku oficiālajā nosaukumā svītrots nosaukums “pagastu pārvaldes

Bibliotēku tīkla reorganizācijas procesa ietvaros iestādes tiek pārsauktas vai reorganizētas, piemēram, Kraukļu bibliotēka tiks pārsaukta par Cesvaines pagasta bibliotēku. AGRA VECKALNIŅA foto no arhīva

struktūrvienība”, kā arī mainīti nosaukumi: “Dzelzavas 1. bibliotēka” uz “Dzelzavas pagasta bibliotēka”; “Ošupes pagasta Degumnieku bibliotēka” uz “Ošupes pagasta bibliotēka”; “Biksēres bibliotēka” uz “Sarkaņu pagasta bibliotēka”; “Cesvaines bibliotēka” uz “Cesvaines pilsētas bibliotēka”; “Kraukļu bibliotēka” uz “Cesvaines pagasta bibliotēka”; “Ērgļu bibliotēka” uz “Ērgļu pagasta bibliotēka”; “Jumurdas bibliotēka” uz “Jumurdas pagasta bibliotēka”; “Sausnējas bibliotēka” uz “Sausnējas pagasta bibliotēka”; “Meirānu bibliotēka” uz “Indrānu pagasta bibliotēka”.

Tāpat ar 1. decembri uzsākts bibliotēku tīkla fiziskās reorganizācijas process:

* Kusas bibliotēka, Viesienas bibliotēka un Aronas bibliotēka tiek reorganizētas par Aronas pagasta bibliotēku Kusā ar pakalpojumu sniegšanas vietām Zelgauskā un Lauterē;

* Stalidzānu bibliotēka tiek

reorganizēta par Barkavas pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu Stalidzānos;

* Dzelzavas pagasta 2. bibliotēka tiek reorganizēta par Dzelzavas pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu Aizpurvē;

* Sāvienas bibliotēka — par Ļaudonas pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu Sāvienā;

* Saikavas bibliotēka — par Praulienas pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu Saikavā;

* Biksēres un Sarkaņu bibliotēkas tiek reorganizētas par Sarkaņu pagasta bibliotēku Biksērē ar pakalpojumu sniegšanas vietu Sarkaņos;

* tiek likvidēta Mēdzūlas bibliotēka, nodrošinot pakalpojumus Liezēres pagasta bibliotēkā un bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietā Ozolos.

Noteikts, ka iestāžu — pagastu pārvalžu struktūrvienību — iekšējais reorganizācijas process pabeidzams 2023. gada 31. janvārī. ■

Avots: Stars

Datums: 02-12-2022

Pozē apsveikumam

IEVA VILMANE

Šonedēļ Cieceres pagasta Emburgas zēni palīdzēja radīt digitālu vietējās bibliotēkas apsveikumu.

Bibliotekāre Santa Švalbe pastāstīja, ka pašas izgatavotu elektronisko kartīti publicēs bibliotēkas feisbuka lapā. Viņa vēlas iepriecināt interneta lietotājus ar jēstūr bibliotēkas apmeklētāju klases fotogrāfiju un gada izskaņai piemērotu tekstu.

Fotosesijas galvenie modeļi ir Emburgas zēni, jo viņi bibliotēkā esot vieni no pamanāmākajiem un darbīgākajiem viesiem. Ne visi un ne vienmēr lūko pēc grāmatām — brīvdienās un brīvlaikos skolēni bibliotēkā īsina laiku, spēlējot spēles un palīdzot Santai saimnieciskos darbos, piemēram, grāmatu plauktu pārbīdīšanā un pārkārtošanā. Zēni vieglī ļauj fotografēties Lailas Arājas norādēm, jo viņu pazist, turklāt nebaidās no kameras.

Kamer uzņem fotogrāfijas, bibliotekāre man precīzē situāciju ar jaunākās paaudzes lasītājiem nelieļajā Cieceres pagasta bibliotēkā: nav gluži tā, ka meitenes to neapmek-

lētu. Viņas gan aizrautīgas lasītājas, gan centīgas radošo nodarību dalībnieces. Vēl viena bibliotēkas īpatnība — to apmeklē pilsētās un citos pagastos dzīvojoši bērni, kam Emburgā vecvecāki vai radnieki. Saldus bibliotēkā pieredzi sakrājuši speciāliste radusi strādāt ar pieaugušajiem, tādēļ pārešana uz Emburgu viņai pavērsis svešus apvārsņus — bērnu auditorijai piemēroti pavisam cita veida pasākumi un nodarības.

Zēni svešinieci palīdz lejtutes. Santa stāsta: "Robertam Steļmaham pieder ideja sallikt grāmatu plauktus aplī (viņam nav ne jausmas, ka tagad tā ir populāri). Skolas rudens brīvlaikā viņš bibliotēkā izlika apskatei savu *Hot Wheels* mašīnu kolekciju. Roberts un Andris Bagātais ir visaktīvākie bibliotēkas apmeklētāji, un citi bērni priecājas, ka tiek uzņemti viņu kompānijā." Bibliotekārei prieks par Robertu Sirmo, Ralfu Silovu,

FOTO – IEVA VILMANE

brāļiem Danielu un Sandri Bagātajiem, Kārlī Brazdasku un citiem bērniem. Ar viņiem galā tikt palīdz brīvprātīgas palīdzes Laila Arāja un Sīgnese Dviļa. Nākamais lielais kopi-

gais notikums plānots 4. janvārī — visi Emburgas bērni uzaicināti uz ballīti par godu 2023. gadam. Bibliotēka clemā vienīgā piedāvā bērniem satikšanās vietu. ■

SIRSNĪGS FOTOSESIJAS MOMENTS, centrā — Emburgas bibliotekāre Santa Švalbe.

Avots: Saldus Zeme

Datums: 16-12-2022

Jauniešu asprātības par Andreju Upīti

STUDENTU IZSTĀDE PAR ANDREJU UPĪTI Satīku bibliotēkā būs apskatāma līdz 15. janvārim.

IEVA VILMANE

Satīku bibliotēkā apskatāmi rakstnieka Andreja Upīša portreti, to autori — šodienas mākslas studenti. Viņi skatījušies pāri savulaik populārā rakstnieka kreisajiem uzskatiem, jo tieši to dēļ Upītis neatkarīgās Latvijas literatūrai saimē neskaitāms diezko iedzieds.

Latvijas Mākslas akadēmijas Grafikas nodaļas 1. kursa studentu darbu izstādē atklāja A. Upīša 145. dzimšanas diena — 4. decembrī. Satīku bibliotēkas bibliotekāre Liene Bartkus un Gaikšu tautas nama vadītāja Kristīna Vecpūse sarīkoja humorīgu sarunu pēcpusdienā *Andrejs Upītis lec kā krupīt's*. Rakstnieka dzīvī amizantu epizožu, izrādās, netrūkst, turklāt gaikenieki par tām dzirdēja no meistariņas stāstnieces, A. Upīša memoriālā muzeja krājuma glabātājas lles Andresones.

Par pasākuma nosaukumu

gan bibliotekārei, gan tautas nama vadītājai izteikta kritiska piezīme, tomēr abas nolēma palikti pie sākotnējās domas. Viņuprāt, folklorizējusies vārdu rīme pievērs uzmanību Andreja Upīša personības mazpopulāritātes skaunēm.

Satīku bibliotēkā iekārtotās izstādes ievadvārdiem izvēlēts A. Upīša rakstītās savas 70. jubilejas priekšvakarā 1947. gadā. Viņaprāt, nekas sevišķi izcilis neesot paveikts: "Ameriku atradis es neesmu un pulveri izgudrojis arī nē. Divus pasaules karus piedzīvojis, bet neviņēnā tā īsti kāviēs neesmu.

Trijās revolūcijās man bijusi maza līdzdalība. Lielu kaudzi grāmatu, to gan es esmu laidis klajā, tomēr katrs sapratis, ka vecajam Gutenbergam tur liela daļa nopelnu klāt."

K. Vecpūsei studentu darbi patīk, jo atklāj, cik dažādi uz latviešu literatūrā vienu no ražīgākajiem autoriem raugās jaunieši. "Viens studējis fotogrāfijas, tāpēc ievērojis, ka Upītim raksturīgas ūsas un tās laika gaitā mainījušās. Cits izcēlis cigarešu smēķēšanu. Kāds students Upīša māju burtiski norakstījis no jumta līdz pamatiem, uzzīmējis viņa mīļāko kakli, izveidojis maigu portretu, lai gan Upītis bijis ass un kritisks pret citiem rakstniekiem." Kristīna Vecpūse ātrumā pārskata topošo grafiku darbus.

Savukārt bibliotekāre cer, ka izstāde varētu izkustināt Upīša darbus Satīku bibliotēkas plauktos. Ja neskaita vienu lasītāju, kura pāris reizu

pārlasījis romānu *Zaļā zeme*, gaikeniekus neinteresē latviešu literatūras klasiku darbi. Daudzi pieaugušie izvienkurinās sausmās par *Zaļo zemi* — agrāk katram vidusskolēnam bija jātek cauri blezajam romānam. Nedaudz lielāka interese esot bērniem, jo šis tas dzirdēts par Andreja Upīša stāstu *Sānu cema zēni* un labprāt uzzinātu ko vairāk.

L. Bartkus un K. Vecpūse gandarītas, ka Andreja Upīša jubileja bagātina pagasta kultūras dzīvi. Abas iecerējušas uzaicināt cieņinā, kas varētu pastāstīt par latviešu filmu *Pie bagātās kundzes*, jo tās sīzēts noskatījis Andreja Upīša darbos. Vēl viens interesants kopdarbs varētu sanākt par gaikenieku iepriekšējo Dzejas dienu galveno autoru Aleksandru Čaku. — viņa muzeja speciālisti sola, ka palīdzēs parādīt dzejnieka draudzību ar Gaikšu novadnieku rakstnieku Jānis Plaudī. ■

Avots: Saldus Zeme

Datums: 16-12-2022

Ulbrokas bibliotēkā viesojās bibliotekāres no Moldovas

No 31. oktobra līdz 24. novembrim starptautiska projekta "EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību" ("EU4Dialogue: improving exchanges across the divide through education and culture") ietvaros Latvijas bibliotēkās darba vizītē viesojās divas bibliotekāres no Moldovas.

Moldovas kolēģēm ir sagatavota prakses programma, kas ietver gan darbu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, gan bibliotēku apmeklējumus reģionos, gan tikšanos ar nozares speciālistiem pašvaldību bibliotēkās.

Ulbrokas bibliotēkā, piedaloties Sauriešu bibliotēkas vadītājai Jeļenai Staltmanei, darba prakses laikā notika saruna par sadarbību ar sabiedrību un apzināto kultūras kanonu Stopiņu pagastā, par novadpētniecības dokumentāro materiālu nozīmi un bibliotekāru kopienas daudzveidīgo darba saturu starp pētniecības iestādēm.

Ar praktiskiem piemēriem uzskatāmi tika pievērsta uzmanība kultūras identitātes saglabāšanas pasākumiem desmit

gadu laikā. Parādot, ka vēstošie vēstures avoti apliecina sabiedrības kopīgo atmiņu un veido piederības sajūtu savai kopienai, kā arī rosina sabiedrību sarunām

par literatūras emocionālo nozīmību, atbildību un piederību kultūrtelpai.

Daiga Brigmane,
Ulbrokas bibliotēkas vadītāja

Ulbrokas bibliotēkā apskatāma TLMS "Ulbroka" darbu izstāde

"Tautas lietišķās mākslas studijas "ULBROKA" rokdarbu izstāde "SirdsApziņas raksti" ir veltījums nemateriālā kultūras mantojuma daudzveidībai. Izcils vietējo meistarību raksturojošs studijas dalībnieku izpildījumā. Ne tikai rakstu un krāsu bagātība, bet labsajūtas un sirdsapziņas labirints katram, kam patīk autentisks un pašradīts meistaradarbs." D. Brigmane.

Ulbrokas bibliotēkā līdz 2023. gada 31. janvārim vienā kopīgā plūdmā grāmatu rakstiskais un auduma rakstu un krāsu vēstījums lasītājiem un skatītājiem! Katra izlasītā grāmata mūsos rada dziļu emocionālu pārdomu un savijojumu, radot vēlmi radoši darboties.

Studijas dalībnieču: Zentas Dīces, Diānas Keires, Ingas Putānes, Zentas Bergas, Tatjanas Vilciņas, Andras Meirēnas, Inetas Brices, Ineses Skrastiņas, Baibas Ūķenieces, Lienītes Kovaļenko, Līgas Kurzemnieces, Monas Vītoliņas, Gītas Salmanes, Aldonijas Auziņas, Andas Višķeres, Ilzes Mikulānes, Ineses Grundmanes emocijas,

krāsu izjūtas un audumos iesaistītie raksti ir kā dvēseles dziesma ar Stopiņu pagasta Piķurgas upītes vijīgo ūdeņu plūdumu, apskaujot piekrastes meldrus un ziedošās pļavas, ar Ulbrokas ezera zilgani zaļgano viļņojumu, ar meža taku līniju ritmiem, ar vēja šalkoņu, naksnīgo zvaigžņoto debesu zilgmi, ar Ulbrokas ezera noslēpumaini dziļo zaļgani zilo krāsu gammu.

Mūžīgā piemiņā un klātesošas ar savu radošumu izstādē ir Baiba Kurzemniece, Velta Āpša un Jadvīga Deksne.

Sirsnīgi pateicamies Ulbrokas bibliotēkas vadītājai Daigai Brigmanei un vecākajai bibliotekārei Dainai Kalmanei par atsaucību, ne-

savtīgo atbalstu izstādes idejas un iekārtošanas piepildījumā.

Ārija Vītoliņa,
TLMS "ULBROKA" vadītāja

Avots: Tēvzemīte
Datums: 09-12-2022

Ziemeļvalstu literatūras nedēļa Ropažu novada bibliotēkās

Jau daudzus gadus Ziemeļvalstu literatūras nedēļa bibliotēkās ienāk vienlaikus ar novembra svētkiem, kad svinam Latvijas dzimšanas dienu. Ziemeļvalstu literatūras nedēļa ir projekts, ko Ziemeļvalstis administrē Biedrības "Norden" asociācija, bet Latvijā – Ziemeļvalstu Ministru padomes birojs sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centru.

14. novembrī Zaķumuižas bibliotēka aicināja lasītājus uz "Krēslas stundas" lasījumu. Šā gada tēma – daba Ziemeļvalstīs. Klausījāmie zviedru autora Patrika Svensona grāmatas "Zuša evaņģēlijs" fragmentus, kuros stāstīts, kā zuša dzīves noslēpumu var pielīdzināt cilvēka dzīvei. "Zuša evaņģēlijs" ir vēstījums par izcelsmi, likteni un to, kā nodzīvot dzīvi, par neizbēgamo un grūti pieņemamo nāvi. Rakstnieks apraksta poētisku un aizraujošu zušu, dabas un kultūras vēsturi, savijot to ar savu dzīves stāstu. Pēc grāmatas fragmenta lasījuma par savām emocijām, saņemto enerģiju, kuru sniedz Ziemeļvalstu daba, stāstīja Arnis Namajuns. Ziemeļu daba viņu savaldzinājusi, jo tieši ziemā ziemeļi kļūstot īpaši skaisti un aizsniedzami, jo purvi

un ezeri aizsalst un visu pārklāj dziļš, dziļš sniegs. Paldies, Arni, par fantastisko stāstījumu.

15. novembrī Ulbrokas un Sauriešu bibliotēku sadarbībā notika Ziemeļvalstu literatūras nedēļas "Krēslas stunda" Ulbrokas bibliotēkā. "Krēslas stunda" ir lasīšanas stunda pieaugušajiem, tikšanās ar lasītājiem un bibliotekāriem. 2022. gada Ziemeļvalstu literatūras nedēļas tēma "Daba Ziemeļvalstīs". Vienlaikus visās Skandināvijas valstīs un arī Baltijas valstīs sveču gaismā tiek lasīta kopīgi izvēlēta grāmata. Reizēm ir ļoti interesanti ne tikai katram lasīt savu grāmatu, bet arī kopā, lasot priekšā citiem. Svarīgākais ir izjust saliedētības sajūtu, kad zini, ka visapkārt citi cilvēki lasa vienu un to pašu grāmatu tieši tajā pašā laikā ar tevi!

Savukārt Vangažu pilsētas bibliotēkā 15. un 16. novembrī viesojās Vangažu vidusskolas 1.a klase un skolotāja M. Iecelniece un 2.a klase un skolotāja O. Suta, piedaloties Ziemeļvalstu literatūras "Rītausmas" nodarbībā, kurā kopīgi skatījāmie un lasījām bilžu grāmatu "Ja tu satiec lāci". Tas ir stāsts, kas radies sadarbībā starp Somijas zviedrietēm Mālinu Kiveli un Lindu Bundestamu un dāni Martinu Glasu Serupu. Grāmata aplūko dabu kā idilisku vietu, kur pilsētnieki var doties, lai papildītu savu sēņu groziņu, taču pieskaras arī jautājumam par to, cik mežonīga patiesībā var būt daba.

Paldies visiem Ziemeļvalstu literatūras nedēļas dalībniekiem par aktīvu līdzdalību, skaistiem zīmējumiem, interesantām idejām un sarunām.

Avots: Tēvzemīte
Datums: 09-12-2022

Bibliotekāru seminārs Madonā

Rīt, 14. decembrī, Madonas novada bibliotēkā notiks Madonas un Vārkļānu novada pašvaldību bibliotēku darbinieku seminārs.

Par bibliotekārā darba aktualitātēm rīta cēlienā informēs Madonas novada bibliotēkas direktore Imelda Saulīte, metodiskā darba vadītāja Daiga Puķīte un citi speciālisti.

Pēc kafijas/tējas pauzes "Mans kulinārais mantojums" pulksten 11.30 Literārās akadēmijas ietvaros paredzēta tikšanās ar stāstu krājuma autoriem Anniju Streikišu, "Izdevniecības 29" vadītāju; Gundari Kravali, Ilzi Aizsilu, Džeinu Andersoni. Aicināts ikviens interesents! Pulksten 13 interesenti savukārt aicināti uz Eiropas muzikālo ceļojumu vai koncertlekciju, kuras galvenais varonis būs mūsu novadnieks — mūziķis, saksofonists Kārlis Auziņš.

Avots: Stars
Datums: 13-12-2022

Stāstu vakari Lazdonas bibliotēkā piepilda sirdis

Lai sekmētu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un stāstniecības nozīmīgo lomu, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija 2009. gadā izveidoja bibliotēku tīklu „Stāstu bibliotēkas”, kura mērķis bija veicināt stāstīšanas tradīciju kā nemateriālā kultūras mantojuma nozīmīgas daļas pārmantošanu Latvijā. Tajā iesaistījusies arī Lazdonas bibliotēka, kurā šie stāstu vakari pārtapuši par sirsniņu kopabūšanu jeb vakarēšanu.

„Ar pasākumiem vietējās kopienas pieaugušajiem un bērniem bibliotēku tīklā darbojos jau kopš 2009. gada,” atklāj Lazdonas pagasta bibliotēkas vadītāja Lilita Gluščuka. „Piedalāties arī stāstu festivālos, kas Latvijas novados notiek ik gadu. Tāpat notiek pasaku pēcpusdienas mūsu pirmsskolas grupas „Bitīte” bērniem. Laikam ejot, 2018. gada rudenī kopienas interesenti izteica vēlēšanos sanākt kopā bibliotēkā ik mēnesi uz sarunām, stāstiem, dzejas lasījumiem un pārrunām. Ierosme nāca no Marinas Ustimenkas (Atālas), kas pēc ilgākas prombūtnes atgriezās Lazdonā. Vakārēšanas tematus dalībnieki izvēlas paši — Ziemassvētku laikā runājam par dāvināšanas prieku, martā par sievietes sūtību, rudenī par ražas tēmu vai lapkriti. Tēmu bijis tik daudz, ka ne atcerēties visu,” smaidot noteic Lilita, rādot rūpīgi sakārtotos albumus, kuri izveidoti kā hronika par stāstu vakariem visu šo gadu garumā, un tēmu tajos patiešām daudz.

Kā uzsvēr pašas lazdonietes, šādi vakari ir nepieciešami ne vien šī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, bet arī pašu dalībnieku

Ar savu stāstu vakarēšanā Lazdonas bibliotēkā piedalās arī interesenti no Madonas un citiem novada pagastiem.

ikdienas dzīves bagātināšanai. „Tā ir lieliska kopabūšana, ir tik interesanti patīt atmiņu kamolu, padalīties ar citiem un dzirdēt līdzilvēku domas. Piemēram, šovakar mēs runājam par bērnības garšu, kas iet kontekstā ar smaržu un sajūtām,” vēsta Ināra Fedotova. „Kāda nu kuram tā spilgtākā atmiņa ir saglabājusies — citam tā ir ceptas maizes smarža un garša, kādam purvs rīta agrumā, tikko slaukta piens smarža vai izdeguša meža smārds. Katram savs,” nosaka Ināra. Un tieša, tinot bērnības atmiņu kamolu, tiek uzjundīti stāsti

par Lazdonas skoliņā ēstām rauga pankūkām, kādas pašai nu nekādi neizdodas izcept, par plavas ziedu smaržu, kad pavasari gaidī mōstamies dabu, jo vēlies sasmaržot pirmās pavasara puķes. Atmiņas par savulaik bijušo zvēraudzētavu Lazdonā un mazuļiem pilnajām grupiņām bērnudārzā, kur allaž pēcpusdienās smaržoja pēc piena zupas. Un vēl un vēl, un vēl.

Kā uzsvēr sanākušie, šī ir lieliska iespēja piestāt, nesteigties šobrīd tik steidzīgajā pasaulē, aizdomāties par lietām, par kurām ikdienā pie-

mirstam, reizēm arī salīdzināt dzīvi *toreiz un tagad* un piepildīt sevi ar izjūtu, kas rada smaidu un vēlmi tikties atkal nākamreiz. Un, lai arī stāstu vakariem jau ir izveidojies pastāvīgo apmeklētāju pulciņš, te gaidīts un draudzīgi uzņemts tiek ikviens. Kā piebilst vadītāja Lilita, stāstu vakari tiek organizēti reizi mēnesī un tajos piedalās ne tikai lazdonieši. Nākamās tikšanās tēma iecerēta par sapņiem — sapņiem, kas kādam ir piepildījušies, taču citam varbūt palikuši kā nesasniedzamas tāles.

SANDRA ZARIŅA

Avots: Stars

Datums: 06-12-2022

Projekta "Šalle Latvijai" albumi nonāk Tautas grāmatu plauktā

Fotogalerija
www.staburags.lv

DAUDZEVA UN KOKNESE — arī šie vārdi ieadīti šallei Latvijai.

SILDĪS LATVIJU.

Tie bija adītāju svētki!

Aizvadītā piektdiena bija nozīmīga tautas projekta "Šalle Latvijai" vēsturē. Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Tautas grāmatu plauktā nonāca četri albumi, kuros projekta laikā savas pārdomas un novērojumus ierakstījušas šalles adītājas, tajā skaitā arī no Aizkraukles reģiona.

IVETAS SKABAS
TEKSTS UN FOTO

Jau rakstījām, ka aprīlī arī Aizkraukles puses adītājas iesaistījās tautas koprades projektā "Šalle Latvijai" un tas bija iespējams, pateicoties projekta koordinatorei Zanei Romanovai.

18. novembrī šis projekts noslēdzās. Grandiozais adījums ceļoja no viena novada uz otru, un savus rakstus, labās domas un sirds siltumu ieadīja katra adītāja ne tikai mūsu pusē, visā Latvijā, bet arī ārzemēs. Valsts svētkos Mežaparka estrādē tā tika izlīkta Latvijas kontūras veidā.

Aizvadītā piektdiena bija nozīmīga šī tautas koprades projekta vēsturē — Latvijas Nacionālās bibliotēkas Tautas grāmatu plauktā nonāca četri projekta laikā sarakstītie albumi. Tos glabāšanā nodeva projekta idejas autore Līga Rušīņa.

Tautas grāmatu plaukts Latvijas Nacionālajā bibliotēkā ir viens no tās centrālajiem elementiem. Šobrīd tajā glabājas ap 7000 grāmatu 50 va-

ALBUMI GLABĀSĪES TAUTAS GRĀMATU PLAUKTĀ. Priekšplānā — projekta koordinatore Līga Rušīņa (no labās) un LNB Komunikācijas departamenta direktore Ieva Gundare.

lodās. Šis grāmatas bibliotēkai dāvinājuši cilvēki no visas pasaules. Tagad starp tām būs arī adīšanas projekta albumi. Līga Rušīņa pateicās koordinatoriem un visiem pārējiem, kas šo projektu virzīja un neļāva tam apstāties: "Man ir patīšams savijums šobrīd. Ceru, ka šos albumus, kas glabāties Tautas grāmatu plauk-

tā, vēl pēc simtiem gadu mūsu mazmazmazbērni varēs lasīt un priecāties. Cik mēs bijām stipri šajā grūtajā laikā un cik daudz labas enerģijas mēs ikdienā saņemam. Milzīgs paldies Ievai, kas viena no pirmajām mani uzklaušija, kad vēl šalle nebija ieadīta neviena rinda un albumā neviena ierakstīta vārda.

LNB Komunikācijas departamenta direktore Ieva Gundare atminējās, ka pēc šīs sarunas savai kolēģei, korporatīvās komunikācijas vadītājai Annai Muhkai esot teikusi: "Tas gan ir viens traks projekts!" Tagad viņai prieks, ka šis "trakaļais projekts" ir realizējies un Tautas grāmatu plauktā nonāks šie albumi.

Fakts

- ◆ Šalles adīšana iesaistījās ap 2000 adītāju gan no Latvijas, gan ārzemēm — kopumā no 150 vietām.
- ◆ Šalles garums ir 156 metri 80 centimetriem.
- ◆ Līdz 28. janvārim šāli var apskatīt Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.
- ◆ 2024. gadā tā tiks dāvināta Etnogrāfiskajam brīvdabas muzejam 100 gadu jubilejā.

Katrā adīšanas vietā līdz ar šāli nonāca albums, kurā adītājas ierakstīja savu veltījumu šim projektam. Tā kā adītāju bija daudz, ar vienu albumu nepietika — tādi bija vajadzīgi četri. Kā sacīja Līga Rušīņa, projekta dalībnieces ne tikai lielas adītājas, bet arī lielas rakstītājas. Tagad, kad projekts jau noslēdzies, interesanti ir apskatīt visu veikumu kopumā un ielietoties ierakstītajās rindās albumā. Piemēram, aizkraukļietes Ilvas Ievānes rakstītāja: "Valdziņš pie valdziņa, stabīņš pie stabīņa, krāsi pie krāsīņas kopā silda sirsniņas. Lai Dievs svētī Latviju un tās sirds, cilvēkus!"

Vēlāk, mazliet atskatoties uz projekta laiku, Līga Rušīņa sacīja: "Mēs esam stipri, bet arī mums ir vajadzīgs šis emocionālais pacelums, mēs esam vienoti, bet šis amats mūs vieno. Tie bija mūsu Dziesmu un deju svētki! Tie bija adītāju svētki!" ◆

Bibliotēkā apskatāmi Bēniņu ģimenes rokdarbi

Līdz pat nākamā gada janvāra beigām Aizkraukles centrālās bibliotēkas lasītavā apskatāmi Bēniņu ģimenes tamborējumi: mammas Ingūnas un meitu Alīses un Kates skaistie darbi — jostas, sedziņas un dekoratīvie pārvalki, kurus var arī iegādāties.

AGITAS GRĪNVALDES-IRUKAS
TEKSTS UN FOTO

"Katrā dzimtā ir savas tradīcijas, talanti un pēctecība. Jau no mazotnes priecājos, kā vecmamma izvēlējās krāsu toņus zeķu kātiem, kā mamma saskaņoja audumus saviem šuvumiem un cik rūpīgi nostrādāti bija tēta pītie groziņi. 1997. gadā mūsu dzimta Aizkraukles Vēstures un mākslas muzejā "Kalna Ziedos" izrādīja četrus paaudžu rokdarbus — adījumus, izšuvumus, tamborējumus, pinumus un mazāko bērnu zīmējumus," bibliotēkas mājaslapā raksta Ingūna Bēnīte. Nu pēc 25 gadiem Aizkraukles novada ļaudīm atkal ir iespēja skatīt šīs ģimenes dāmu radītos darbus.

"Es ar lielu azartu rokdarbiem pieķēros pēc divdesmit gadiem, bet manas meitas jau skolas gados lika lietā savu radošumu. Atceros, kā

IEPRIECINĀ ACIS UN SIRDĪ. Līdz pat nākamā gada janvāra beigām Aizkraukles centrālās bibliotēkas lasītavā apskatāmi Bēniņu ģimenes tamborējumi: mammas Ingūnas un meitu Alīses un Kates skaistie darbi.

Alīsei rokdarbu nodarbībās skolotāja neticēja, ka tie ir viņas darbi. Bet vēlāk stundu laikā Alīse palīdzēja citām meitenēm apgūt šīs iemaņas. Kad meitenes bija mazas un mēs kopā darbojāmies, visas draudzenes, kuras pie mums ciemojās ilgāku laiku, arī aizguva mūsu azartu un radīja savus fantastiskus darbus," par aizraušanos ar rokdarbiem stāsta Ingūna.

Aizrautīgais rokdarbnieces ir abas Ingūnas meitas — Alīse un Kate. Kate jau pirmsskolas vecumā iemācījās adīt un tamborēt. Ar saviem darbiem piedalījās Latvijas skolēnu darbu izstādēs un guva atzinību. Pirmo vesti sev Kate uztamborēja 4. klasē, bet kleitu uzadīja 6. klasē. Tagad Kate ir atradusi savu mīlestību jostu ausšanā, un izstādē skatāmas viņas austās jostas.

INTERESANTI DEKORI. Izstāde papildināta arī ar Ingūnas veidotajām apsveikumu kartītēm un Ilonas Kušneres pinumiem, kas veidoti no papīra.

"Savā laikā daudz tamborēju klasiskās segas no kvadrātveida elementiem. Ar Alīsi nonācām pie idejas pirmajai mazmeitai uztamborēt pledu no aplīšiem. Divus ar pusi mēnešus bijām pārņemtas ar šo darbu — nēgribējās ne ēst, ne gulēt. Rezultāts līdz mazmeitai nemaz nenonāca. Tapa vēl pāris lielformāta darbu. Tagad Kate ir atradusi savu mīlestību jostu ausšanā, un izstādē skatāmas viņas austās jostas.

rotā namus tepat Latvijā, daudzai savas mājas atraduši pašajā pasaulē," raksta Ingūna.

Bēniņu ģimenes darbi iepriecinājuši rīdzniekus un ārzemju viesus Rīgā, Pēterbaznīcā, izstādē "Latvijai 100" un arī rokdarbu studiju parādēs: "Radošais nemiers". Par šīm iespējām rokdarbnieces pateicīgas Baibai Vaivarei. Ingūna trīs gadus darbojās arī Baibas vadītajā tekstilspilvenu pārvalkijā. Daudzi no tiem

Piektdien, 16. decembrī, plkst. 18 Vaidavas pagasta bibliotēkā norisināsies biblioterapijas 1. lekcija/nodarbība «Kopābūšana vai vientulība» ar psihoterapeitu Ivaru Baulu. Kas ir dzīves grūtību sakne, to galvenais cēlonis un kā grāmatu lasīšana un kulturāla pieredze var mums palīdzēt, uz šiem jautājumiem kopīgi tiks meklēta atbilde četru lekciju ciklā «Biblioterapija – eksistenciāla pieredze». Ieeja bez maksas.

Avots: Liesma

Datums: 15-12-2022

Izstādē – “Eņģeļa pieskāriens”

Ziemassvētku gaidīšanas laikā Smiltenes bibliotēka aicina apskatīt novadnieces Ingūnas Ūdres radošo darbu izstādi “Eņģeļa pieskāriens”.

Ingūna Ūdre ir diplomēta interjera dizainere, dārza ainavu arhitekta un floriste, ar floristiku nodarbojas jau 25 gadus, stāsta Smiltenes bibliotēkas bibliogrāfe Alda Liuke.

“Aicinām ikvienu apmeklēt mūsu bibliotēku un sajust svētku tuvošanos, apskatot Ingūnas vei-

dotos darbus. Izstāde priecēs līdz 7. janvārim,” piebilst Alda Liuke.

Savukārt līdz 31. janvārim bibliotēkā var apskatīt Smiltenes mākslas skolas audzēkņu darbu izstādi “Dzīvnieku pasaule”. Tajā ir eksponēti darbi vaska batikā tehnikā, kuros atveidoti dzīvnieki, – pavisam 14 tekstildarbi, kas tapuši 2021./2022. mācību gadā, audzēkņiem mācoties 4. un 5. kursā.

Mākslas skolas skolotāja Ira Ērmane par šo darbu tapšanu stāsta: “Dzīvnieks, dzīvnieciņš, mājas mīlulis vai tālumā mītošs – tāda

bija darbu tēma mākslas skolas audzēkņiem tekstildarbu stundās. Katram no mums vairāk vai mazāk patīk kāds dzīvnieku pasaules pārstāvis. Darbi ir veidoti, iepazītot un apgūstot vaska batikā tehnikas, veicot gan skrāpējumu vaska klājumā, gan ar vasku aizklājot dzīvnieka siluetu vai fonu. Tradicionālā vaska vietā tikpat veiksmīgi darba procesā tika izmantots parafins. Arī prasme noformēt savu veikumu ir neatņemama darba procesa sastāvdaļa.”

— Sandra Pētersone

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 13-12-2022